

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
"УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ**

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

"БЮДЖЕТНА СИСТЕМА"
для студентів ІІІ курсу спеціальності 6.030508
«Фінанси і кредит»
(денна та заочна форма навчання)

Ужгород – 2023

Методичні поради до вивчення дисципліни «Бюджетна система» / Укладач: к.е.н., доц. Сочка К.А. Ужгород: УжНУ, 2023. 71 с.

Відповідальний за випуск:

Варцаба В.І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рецензент:

Газуда М.В. – доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

Рекомендовано до друку на засіданні кафедри фінансів і банківської справи ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №10 від 14 лютого 2023 року.

Схвалено на засіданні науково-методичної комісії економічного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №1 від 28 лютого 2023 року.

©Сочка К.А., доповнено і перероблено, 2023

©Сочка К.А., укладання, 2018

Зміст

Вступ	4
Загальні положення	5
Робоча програма навчальної дисципліни	9
Тематичний план навчальної дисципліни	10
Методи навчання	13
Методичне забезпечення	13
Розподіл балів та шкала оцінювання	14
Самостійна робота та індивідуальні завдання	15
Плани семінарських та практичних занять	16
Тематика рефератів та презентацій	18
Орієнтовний перелік питань до модульного контролю	21
Тестові завдання для контролю знань	23
Орієнтований перелік питань для самопідготовки до іспиту	51
Зразок білету на іспит	52
Термінологічний словник	54
Перелік рекомендованих джерел	68

ВСТУП

Нормативна навчальна дисципліна "Бюджетна система" формує в майбутніх фахівців напряму 6.030508 "Фінанси і кредит" (денної та заочної форми навчання) знання з питань економічного змісту та функцій бюджету, принципів та організації бюджетної системи, складання, розгляду, затвердження та виконання Державного та місцевих бюджетів, організацією планування та фінансування закладів та організацій невиробничої сфери.

Передумовами для вивчення дисципліни «Бюджетна система» є наступні навчальні дисципліни: «Історія економіки та економічної думки», «Політична економія», «Економіко-математичні методи та моделі», «Макроекономіка», «Вступ до спеціальності: фінанси, банківська справа та страхування», «Історія фінансів і фінансової науки», «Статистика», «Податкова система», «Фінанси».

Дисципліна має теоретико-прикладний характер – поглиблює фундаментальні знання щодо макроекономічної сфери фінансової системи (бюджетна система), закладає базові знання з практики бюджетної роботи, формує навички проведення розрахунків показників доходів та видатків бюджетів та кошторисів бюджетних установ.

Знання основ дисципліни "Бюджетна система" потрібні студентам для оволодіння практичними навиками роботи у фінансових органах, бюджетних установах, органах державної влади та управління.

Предметом вивчення дисципліни є сукупність економічних відносин з приводу формування, розподілу та використання централізованих грошових фондів (Державного та місцевих бюджетів).

Метою вивчення дисципліни є формування в студентів розуміння сутності бюджетних відносин та характеру їх впливу на соціально-економічні процеси на рівні держави, регіонів та громад.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні

ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК12. Здатність працювати автономно.

ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

ФК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ФК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи).

ФК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.

ФК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ФК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.

ФК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.

ФК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Відповідно положенням вищої школи і навчальних планів основними формами навчання дисципліни є:

- читання лекцій, які направлені на систематичне та послідовне викладення навчального матеріалу;

- проведення семінарських (практичних) занять, орієнтовані на закріплення теоретичних знань по дисципліні і отримання практичних навичок;

- самостійна робота студентів, яка передбачає опрацювання матеріалу лекцій, підготовки до виконання контрольних робіт, підготовки до підсумкового контролю з модулів;

- наукова робота студентів, яка здійснюється шляхом підготовки до виступів та виступи на наукових студентських конференціях

- виконання ІНДЗ

Оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного, модульного та підсумкового контролів.

Письмовий компонент модульного контролю є обов'язковим та проводиться шляхом виконання контрольних завдань. тривалість письмового компонента модульного контролю становить дві академічні години. До модульного контролю студент допускається завжди.

Протягом навчального семестру студенти вивчають один модуль з дисципліни. модуль складається з двох змістових модулів. загальна кількість балів за семестр з навчальної дисципліни становить від 0 до 100 балів і складає середнє арифметичне балів за змістові модулі, кожен із яких оцінюється від 0 до 100 балів. модульний контроль складається з поточного контролю та модульного контрольного оцінювання.

Поточний контроль реалізовується шляхом оцінювання виконання практичних (розрахункових) завдань, виступів на семінарських заняттях, презентацій матеріалів індивідуальних досліджень, участі в обговоренні дискусійних питань, тестування тощо.

Поточний контроль здійснюється за такими складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента протягом семестру;

- контроль самостійної роботи.

Оцінювання активності під час аудиторних занять

Систематичність та активність оцінюється за **10-ти бальною шкалою** (0,1,2...10). Якщо студент відвідав менше 80 відсотків лекційних та практичних занять, систематичність та активність його роботи оцінюється в 0 балів.

Оцінювання самостійної роботи

Виконання самостійної роботи студентів передбачає опанування теоретичного матеріалу дисципліни та виконанні практичних (розрахункових) завдань. Сумарна кількість балів за виконання самостійної роботи складає **50 балів** (див. табл.). У якості засобів контролю використовується:

- експрес-опитування;
- поточне тестування;
- обговорення дискусійних питань;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- виконання практичних (розрахункових) завдань;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- виконання модульних контрольних робіт;

- інші види індивідуальних та групових завдань;
- іспит (ФіК) / диф.залік (МСіОД).

Практичні (розрахункові) завдання містять завдання, спрямовані на визначення рівня володіння студентом теоретичним матеріалом та відпрацювання порядку розрахунку та аналізу доходів державного та місцевого бюджетів, розрахунку статей видатків бюджету.

Усне опитування, тестування, участь в обговоренні дискусійних питань, реферати, есе та презентації виконаних завдань і досліджень оцінюються у межах від **0 до 30 балів**.

Максимальна кількість балів за виконання розрахункового завдання становить **20 балів**.

Студент, який має здобутки в науковій та дослідній роботі в межах навчальної дисципліни, має право бути звільненим від виконання передбачених робочою програмою видів самостійної роботи з отриманням додаткових балів, зокрема:

30 балів: призер предметної олімпіади, конкурсу наукових та студентських робіт міжнародного та всеукраїнського рівня, автор (співавтор) статті у фаховому виданні;

15 балів: призер предметної олімпіади, конкурсу наукових студентських робіт регіонального рівня, автор (співавтор) статті, тез;

5 балів: призер університетських предметних олімпіад, конкурсів наукових студентських робіт, учасник науково-практичних конференцій різних рівнів тощо.

Після виконання кожного змістового модуля (лекції та практичні заняття) здійснюється модульне контрольне оцінювання у вигляді письмової модульної контрольної роботи (МКР).

Під час проведення модульного контролю студенту забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами та користуватися матеріалами (конспектами, підручниками тощо). При порушенні студентом встановлених правил виконання модульного контролю, лектор усуває його від виконання контрольних завдань, не перевіряє роботу, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються нулем балів.

Модульне контрольне оцінювання.

Після проходження програми змістового модулю у визначений деканатом термін проводиться модульне контрольне оцінювання шляхом виконання письмової модульної контрольної роботи, яка оцінюється у межах **від 0 до 40 балів**. Якщо з об'єктивних причин студент не виконав модульну контрольну роботу у визначений термін, то він має право за дозволом деканату пройти його протягом двох тижнів після виникнення

заборгованості.

Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж через три робочі дні після їх виконання. Студент, який не погоджується з оцінкою, має право звернутися до викладача і отримати ґрунтовне пояснення. У випадку незгоди з рішенням викладача, студент має право звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше ніж на наступний робочий день після оголошення результатів. Викладач і завідувач кафедри у присутності декана факультету та студента повинні розглянути апеляцію протягом двох днів і прийняти остаточне рішення. У результаті апеляції оцінка студента не може бути зменшена.

Студент, який з поважної причини не зміг з'явитися на модульний контроль, за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль у визначений деканатом термін.

За результатами усіх модульних контролів та наступних напрацювань студента визначається його підсумкова (семестрова) оцінка з кожної навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою та виставляється оцінка за національною шкалою («відмінно», «дуже добре», «добре», «задовільно», «достатньо», «незадовільно», «зараховано», «незараховано»).

Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Студент, який у результаті проходження змістового модуля (модульне контрольне оцінювання та поточне оцінювання) отримав більше 60 балів, має право не складати екзамен з дисципліни. У такому випадку в заліково-екзаменаційну відомість заноситься загальна підсумкова оцінка. Якщо студент хоче покращити підсумкову оцінку за модуль із дисципліни, він повинен скласти іспит.

Студенти, підсумкова модульна оцінка яких становить 35-59 балів, зобов'язані здавати екзамен з дисципліни. У разі, коли відповідь студента під час заліку оцінена менш ніж 60 балів, він отримує незадовільну підсумкову оцінку.

Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35 балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Незалежно від того, чи студент складає залік у зв'язку з тим, що в нього підсумкова модульна оцінка незадовільна (35-59 балів), чи з метою підвищення позитивної оцінки, викладач виставляє студенту оцінку, керуючись виключно рівнем його знань, виявлених на екзамені.

Якщо студент з метою покращення оцінки виявив бажання проходити підсумковий контроль, то йому для цього надається одна спроба. При цьому

підсумкова (семестрова) оцінка для таких студентів на екзамені не може бути зменшена.

До підсумкового контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усіх видів обов'язкових робіт (практичних та розрахункових робіт, рефератів тощо), передбачених робочою навчальною програмою та за результатами хоча б одного з модульних котролів мають менше 35 балів.

Студент, який на підсумковому контролі одержав незадовільну оцінку або не проходив його з якихось причин, складає його перед комісією в письмовій або усній формі у термін, визначений деканатом.

При порушенні студентом дисципліни під час проведення підсумкового контролю екзаменатор усуває його від складання екзамену, та виставляє йому оцінку «незадовільно» («незараховано»).

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	форма навчання	
	денна	заочна
Курс	3	3
Семестр	5	6
Кількість модулів	2	2
Всього годин, в т.ч.	90	90
<i>лекцій</i>	24	8
<i>практичних (семінарських)</i>	20	4
<i>самостійна робота студентів</i>	46	78

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання з дисципліни, найбільш складні питання винесено на розгляд під час лекцій та практичних занять. Детальний розгляд деяких питань і тем винесено на самостійну роботу студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до вимог кредитно-модельної системи організації навчального процесу.

Структура модулю 1

Тема	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота студентів
Тема 1. Економічна суть та роль бюджету країни	2	2	5
Тема 2. Бюджетна система та бюджетний устрій України	2	2	5
Тема 3. Бюджетний процес в Україні	4	2	6
Тема 4. Міжбюджетні відносини та бюджетне регулювання.	2	4	6
РАЗОМ	12	10	22

Структура модулю 2

Тема	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна робота студентів
Тема 5. Економічна суть та класифікація доходів бюджету	4	4	6
Тема 6. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	2	2	6
Тема 7. Економічна суть та класифікація видатків бюджету	4	2	6
Тема 8. Планування та фінансування видатків бюджету	2	2	6
РАЗОМ	12	10	24

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В процесі вивчення дисципліни «Бюджетна система» студенти ознайомлюються з програмою дисципліни, її структурою, методами і формами навчання, видами контролю та оцінювання знань.

Навчальний процес здійснюється в формі лекційних і практичних занять, а також самостійної роботи студентів. Завданнями самостійної роботи студентів є вивчення контрольних запитань, детальний розгляд визначених питань, тем, підготовка та захист рефератів, вирішення практичних та ситуативних завдань, підготовка до тестування, вивчення нормативно-правової бази з теми, огляд основної та додаткової літератури по актуальним питанням курсу. Зміст дисципліни розкривається у наступних темах.

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бюджету та бюджетної системи. Міжбюджетні відносини.

Тема 1. Економічна суть та роль бюджету країни.

Зародження протопиту бюджетних відносин у Стародавній Греції та Стародавньому Римі. Становлення та розвиток бюджетних відносин у Англії. Етапи розвитку бюджетних відносин в Україні.

Економічна суть та призначення бюджету. Економічні, політичні та правові аспекти бюджету як системи відносин. Бюджет як основний фінансовий план держави. Значення бюджету у розподільчих відносинах суспільства. Бюджетний вплив на соціальний та економічний розвиток держави. Система фінансового контролю за бюджетними потоками.

Поняття бюджетного механізму, його складові. Завдання бюджетної політики в Україні.

Тема 2. Бюджетна система та бюджетний устрій України.

Поняття та склад бюджетної системи України. Моделі побудови бюджетних систем. Основи та принципи бюджетного устрою. Чинна система органів управління бюджетною системою, їх групування та основні завдання. Правове регулювання бюджетних відносин в Україні. Економічна суть та функції бюджетного планування. Основні етапи та методи планування доходів та видатків бюджетів. Використання програмно-цільового планування в бюджетному процесі. Бюджетне прогнозування та його роль у бюджетному процесі.

Тема 3. Бюджетний процес в Україні.

Поняття та зміст бюджетного процесу. Характеристика основних учасників бюджетного процесу в Україні та їх повноважень. Поняття та класифікація бюджетних повноважень.

Характеристика основних етапів бюджетного процесу (послідовність виконання окремих кроків, учасники, терміни).

Тема 4. Міжбюджетні відносини та бюджетне регулювання.

Економічний зміст міжбюджетних відносин: моделі та інструменти. Суб'єкти міжбюджетних відносин. Основні підходи до розмежування доходів та видатків між ланками бюджетної системи.

Бюджетне регулювання, його завдання і види. Поняття вертикальних та горизонтальних фіскальних дисбалансів, їх природа. Вертикальне і горизонтальне бюджетне регулювання, методи та завдання.

Поняття та види міжбюджетних трансфертів. Особливості розрахунку обсягів дотацій (базових та реверсних). Показники, які враховуються при розрахунку обсягу цільових субвенцій соціального характеру (освітня, медична).

Змістовий модуль 2. Бюджетна класифікація доходів та видатків. Планування видатків на окремі функції держави.

Тема 5. Економічна суть та класифікація доходів бюджету.

Економічна суть та методи формування доходів бюджету. Порядок розмежування доходів між державним та місцевими бюджетами. Поняття власних, закріплених та регульованих доходів місцевих бюджетів. Бюджетна класифікація доходів у розрізі груп – податкові доходи;

неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом; між бюджетні трансферти; доходи цільових фондів.

Касове виконання бюджетів (державного та місцевих) за доходами – порядок відкриття рахунків, послідовність операцій з зарахування доходів, порядок перерахування дотації вирівнювання місцеим бюджетам.

Тема 6. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні.

Поняття та необхідність у бюджетних запитах, їх структура та порядок складання. Поняття кошторису доходів та витрат бюджетної установи, його види. Джерела формування та напрямки використання коштів загального та спеціального фондів кошториса. План асигнувань з загального фонду кошторису. Зміст та порядок розрахунку основних кодів видатків кошторису бюджетної установи.

Тема 7. Економічна суть та класифікація видатків бюджету.

Економічна суть та класифікація видатків бюджету, їх значення у виконанні державою своїх завдань. Склад та структура видатків державного та місцевих бюджетів. Порядок розмежування видатків в Україні між державним бюджетом та рівнями місцевих бюджетів. Поняття та економічне значення неделегованих державних видатків, делегованих державних видатків та власних видатків місцевих бюджетів.

Форми бюджетного фінансування видатків. Чинний порядок касового виконання бюджетів за видатками.

Тема 8. Планування та фінансування видатків бюджету

Склад видатків бюджетів на соціальні послуги, їх значення у реалізації завдань держави.

Загальний порядок планування видатків бюджету на соціальні послуги – етапи та основні показники, що беруться для розрахунку. Склад, порядок розмежування та планування видатків бюджету на заклади галузі освіти. Планування видатків на охорону здоров'я, особливості планування видатків різних закладів галузі. Склад та особливості планування видатків на соціальний захист. Особливості розрахунку видатків на культуру та мистецтво.

Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх необхідність для забезпечення економічного розвитку держави. Форми фінансування видатків на економічну діяльність, особливості їх планування. Планування видатків на інвестиційну діяльність. Форми державної підтримки галузей економічної діяльності.

Склад та порядок планування видатків бюджету на державне управління та міжнародну діяльність. Особливості планування видатків на утримання

правоохоронних органів. Склад та порядок планування видатків бюджетів на національну оборону.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Відповідно положенням вищої школи і навчальних планів, основними методами навчання дисципліни «Бюджетна система» є:

- лекційні заняття, які спрямовані на систематичне, наукове і послідовне викладення навчального матеріалу;
- семінарські (практичні) заняття орієнтовані на закріплення теоретичних знань по дисципліні та отримання практичних навичок;
- самостійна робота студентів, яка передбачає опрацювання лекційного матеріалу, підготовки та презентація рефератів, підготовки до аудиторного контролю, підготовки до підсумкового модульного контролю;
- наукова робота студентів передбачає участь у наукових студентських конференціях, опублікуванні результатів у вигляді тез, підготовка наукових статей до публікації у фахових виданнях.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Методичне забезпечення навчальної дисципліни охоплює:

- нормативно-правові документи;
- підручники та посібники, зазначені у списку літератури;
- методичні поради з вивчення дисципліни;
- презентації матеріалів лекцій;
- роздатковий матеріал на практичних заняттях;
- матеріали офіційних інтернет-сайтів органів державної влади;
- матеріали інтернет-ресурсів.

Методичне забезпечення дисципліни узагальнене в системі управління навчанням, яка включає:

- робочу програму навчальної дисципліни;
- методичні матеріали з навчальної дисципліни;
- матеріали презентацій лекцій;
- завдання для самостійної та індивідуальної роботи студентів;
- тестові завдання до модульного контролю;

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

(змістовий модуль 1)

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
T1	T2	T3	T4	Модульна контрольна робота	Активність	100
10	10	10	20	40	10	

T1, T2 ... – теми

(змістовий модуль 2)

Поточне тестування та самостійна робота						Сума
T1	T2	T3	T4	Модульна контрольна робота	Активність	100
15	10	15	10	40	10	

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Систематичність та активність	4	10	4	10
Усне опитування	4	5	4	5
Тестування	1	10	1	10
Участь в обговоренні дискусійних питань	4	5	3	5
Реферати, есе та презентації виконаних завдань і досліджень	2	10	2	10
Розрахункове завдання	1	20	1	20
Модульна контрольна робота	1	40	1	40
Разом		100		100

Екзамен оцінюється за 100-бальною шкалою, диференційованою шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	

60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

САМОСТІЙНА РОБОТА ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, придбання необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових занять. Під час такої роботи використовується навчальна спеціальна література та матеріали лекційних занять. Специфічною формою навчальної самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді розв'язування задач, аналізу ситуацій, написання рефератів, аналітичних оглядів.

Згідно з навчальним планом з курсу "Бюджетна система" для спеціалізації «Фінанси і кредит» передбачено самостійну роботу у обсязі 62 годин для стаціонарної форми навчання, для заочної – 100 год.

Основні види самостійної роботи студента:

- робота з науковими та літературними джерелами;
- вивчення законодавчих і нормативно-правових документів;
- підготовка до семінарських/практичних занять;
- підготовка до проміжного та підсумкового контролю.

Основними видами індивідуальних завдань студента є:

- підготовка, написання та презентація рефератів;
- виконання індивідуальних розрахункових завдань, розв'язок;
- пошук та огляд літературних джерел, формування аналітичних звітів за заданою тематикою;
- підготовка тез для участі у студентських наукових конференціях та їх публікація;
- участь у предметних студентських олімпіадах;
- підготовка наукових статей для публікації у фахових виданнях.

Назва теми	Кількість годин	
	Денна	Заочна
Тема 1. Економічна суть та роль бюджету країни	5	9
Тема 2. Бюджетна система та бюджетний устрій України	5	9
Тема 3. Бюджетний процес в Україні	6	10
Тема 4. Міжбюджетні відносини та бюджетне регулювання.	6	10

Тема 5. Економічна суть та класифікація доходів бюджету	6	10
Тема 6. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні	6	10
Тема 7. Економічна суть та класифікація видатків бюджету	6	10
Тема 8. Планування та фінансування видатків бюджету	6	10
Разом	46	78

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бюджету та бюджетної системи. Міжбюджетні відносини.

Тема 1. Економічна суть та роль бюджету країни (2 год.).

1. Становлення та розвиток бюджетних відносин.
  - 1.1 Зародження економічних відносин у Стародавній Греції та Стародавньому Римі.
  - 1.2. Становлення бюджетних відносин у Англії.
  - 1.3. Періодизація розвитку бюджетних відносин в Україні.
2. Економічна суть та функції бюджету.
  - 2.1. Розподільча функція бюджету.
  - 2.2. Контрольна функція.
3. Бюджетний механізм, його складові підсистеми.
4. Бюджетна політика в Україні, основні напрями та шляхи реалізації.
5. Особливості бюджетної політики в Україні у поточному році.
6. Основні напрямки бюджетної політики України на наступний рік – мета та завдання.

Тема 2. Бюджетна система та бюджетний устрій України (2 год.).

1. Поняття та склад бюджетної системи України.
2. Основи та принципи бюджетного устрою.
3. Система органів управління бюджетною системою України.
  - 3.1. Органи стратегічного кравління бюджетної системою, їх основні завдання.
  - 3.2. Органи оперативного управління, їх функції.
4. Бюджетні системи вибраних країн з розвинутою економікою (за вибором – США, Великобританія, Німеччина, Франція, Росія, ЄС, інші).

Тема 3. Бюджетний процес в Україні (2 год.).

1. Поняття та економічний зміст бюджетного процесу.
2. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження.
3. Бюджетні повноваження законодавчих/представницьких органів влади.
4. Бюджетні повноваження виконавчих органів влади.

5. Етапи бюджетного процесу в Україні (окремо на державному та місцевому рівнях).
  - 5.1. Розробка проекту бюджету.
  - 5.2. Розгляд та затвердження проекту бюджету.
  - 5.3. Виконання бюджету, внесення змін до бюджету.
  - 5.4. Звітність про виконання бюджету.

Тема 4. Міжбюджетні відносини та бюджетне регулювання (4 год.).

1. Економічна суть міжбюджетних відносин.
2. Бюджетне регулювання – суть та методи здійснення.
3. Горизонтальні та вертикальні фіскальні дисбаланси – поняття, природа виникнення, методи вирівнювання.
4. Економічний зміст та класифікація міжбюджетних трансфертів.
5. Порядок обчислення окремих видів міжбюджетних трансфертів.

Змістовий модуль 2. Бюджетна класифікація доходів та видатків. Особливості планування видатків на окремі функції держави.

Тема 5. Економічна суть та класифікація доходів бюджету (4 год.).

1. Економічна суть доходів бюджету.
2. Методи формування доходів бюджету.
3. Класифікація доходів бюджету.
  - 3.1. Податкові доходи.
  - 3.2. Неподаткові доходи.
  - 3.3. Доходи від операцій з капіталом.
  - 3.4. Міжбюджетні трансферти.
  - 3.5. Доходи цільових фондів.
4. Касове виконання бюджетів за доходами.

Тема 6. Основи фінансування бюджетної сфери в Україні (2 год.).

1. Бюджетні запити та порядок їх складання.
2. Поняття кошторису доходів та витрат бюджетної установи, його види.
3. Зміст основних кодів видатків кошторису бюджетної установи.

Тема 7. Економічна суть та класифікація видатків бюджету (2 год.).

1. Економічна суть видатків бюджету.
2. Бюджетна класифікація видатків.
  - 2.1. Функціональна класифікація видатків бюджету.
  - 2.2. Програмно-цільова класифікація видатків бюджету.
  - 2.3. Відомча класифікація видатків бюджету.
  - 2.4. Економічна класифікація видатків.

3. Форми бюджетного фінансування видатків.
4. Принципи бюджетного фінансування видатків.

Тема 8. Планування та фінансування видатків бюджету (2 год.).

1. Економічна суть та склад видатків бюджетів.
2. Склад та порядок планування видатків бюджету на соціальні послуги.
3. Склад видатків бюджету на економічну діяльність, їх необхідність.
4. Фінансові методи державного регулювання національної економіки.
5. Планування та фінансування видатків на державне управління
6. Планування видатків на національну оборону.

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ ТА ПРЕЗЕНТАЦІЙ

Реферат – одна з основних форм індивідуальної роботи студентів. Мета реферату полягає у закріпленні та поглибленні теоретичних і практичних знань, отриманих студентом при вивченні окремих тем. Написання реферату дає можливість студенту отримати навички самостійної роботи з різними джерелами інформації, навчитися узагальнювати матеріали наукових та аналітичних досліджень, періодичної преси, експертних оцінок.

Обсяг реферату має становити 12-15 сторінок рукопису формату А4 (кегель 14, міжрядковий інтервал – 1,5) і містити такі складові: титульна сторінка, зміст, основна частина, висновки, список використаних джерел. Реферат повинен бути грамотно та охайно надрукований.

Оцінювання реферату відбувається за критеріями якості змісту та оформлення, результатів усного виступу перед студентами та відповідей на запитання з досліджуваної тематики.

Реферати, які не відповідають встановленим вимогам не зараховуються.

Студент може запропонувати додаткову тему реферату з актуальної проблематики, яка відповідає програмі курсу та узгоджена з викладачем.

Модуль 1 (теми 1-4)

1. Зародження економічних та фінансових відносин у Стародавній Греції.
2. Зародження економічних та фінансових відносин у Стародавньому Римі.
3. Становлення бюджетних відносин у Англії.
4. Періодизація розвитку бюджетних відносин в Україні.
5. Місцеві бюджети у системі бюджету Державної імперії Росії в кінці XIX – поч. XX ст.
6. Розвиток фінансово-бюджетної політики в Україні.

7. Економічна суть та функції бюджету (в т.ч. розподільча та контрольна функції)
8. Бюджетний механізм, його складові підсистеми.
9. Бюджетна політика в Україні, основні напрямки та шляхи реалізації.
10. Основні засади бюджетної політики у 2022 році.
11. Виклики бюджетної політики зумовлені військовою агресією.
12. Поняття та склад бюджетної системи України.
13. Основи та принципи бюджетного устрою.
14. Система органів управління бюджетною системою України.
15. Основні завдання та функції органів управління бюджетною системою (на вибір – МФУ, Державне казначейство, Державна фіскальна служба, ФДМ, Рахункова палата).
16. Бюджетні системи вибраних країн з розвинутою економікою (США, Великобританія, Німеччина, Європейський Союз, інших країн за вибором)
17. Методи та принципи бюджетного планування доходів та видатків.
18. Поняття та економічний зміст бюджетного процесу.
19. Учасники бюджетного процесу, їх повноваження.
20. Бюджетні повноваження законодавчих/представницьких органів влади.
21. Бюджетні повноваження виконавчих органів влади.
22. Етапи бюджетного процесу в Україні (окремо на державному та місцевому рівнях).
23. Порядок складання проекту бюджету, його розгляду та затвердження.
24. Виконання бюджету, порядок та умови внесення змін до бюджету.
25. Міжбюджетні відносини – економічна суть та методи регулювання.
26. Характеристика інструментів міжбюджетних відносин.
27. Порядок розмежування доходів між ланками бюджетної системи, види видатків та їх характеристика.
28. Порядок розмежування видатків між ланками бюджетної системи, види видатків та їх характеристика.
29. Горизонтальні та вертикальні фіскальні дисбаланси, природа їх виникнення.
30. Підходи до вирівнювання горизонтальних та вертикальних фіскальних дисбалансів.
31. Економічна суть, класифікація та розрахунок окремих видів міжбюджетних трансфертів.
32. Поняття горизонтального вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів.
33. Індекс податкоспроможності місцевого бюджету, особливості визначення та чинники впливу.

Модуль 2 (теми 5 – 8)

1. Економічна суть та класифікація доходів бюджету.
2. Бюджетна класифікація доходів – економічна суть, значення та види.
3. Характеристика податкових доходів бюджету.
4. Неподаткові надходження, їх характеристика.
5. Класифікація міжбюджетних трансфертів.
6. Особливості розмежування окремих видів податків між ланками бюджетної системи України (податок на доходи фізичних осіб, податок на прибуток підприємств, акцизний податок).
7. Бюджетні запити, їх економічний зміст, структура та порядок складання.
8. Поняття кошторису доходів та витрат бюджетної установи, його види.
9. Економічна суть та класифікація видатків бюджету.
10. Програмно-цільова класифікація видатків бюджету.
11. Функціональна класифікація видатків – характеристика, групи.
12. Економічний зміст та характеристика відомчої класифікації видатків.
13. Економічна класифікація видатків.
14. Економічна суть та принципи бюджетного фінансування видатків.
15. Форми бюджетного фінансування видатків.
16. Аналіз складу та структури видатків бюджету (на прикладі Державного або місцевих бюджетів).
17. Порядок розмежування видатків між ланками бюджетної системи.
18. Економічна суть, склад та необхідність видатків бюджету на соціальні послуги.
19. Особливості планування видатків місцевих бюджетів.
20. Чинний порядок планування видатків бюджету на соціальну сферу.
21. Склад та особливості планування видатків бюджету на освіту.
22. Проблеми реформування фінансового забезпечення сфери освіти.
23. Особливості планування видатків на охорону здоров'я, їх склад.
24. Проблеми реформування фінансового забезпечення охорони здоров'я.
25. Склад та особливості планування видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення.
26. Особливості планування видатки на культуру та мистецтво.
27. Діючий порядок бюджетного фінансування видатків на соціальну сферу.
28. Необхідність та склад видатків бюджету на економічну діяльність.
29. Фінансові методи державного регулювання національної економіки.

30. Напрямки та форми бюджетного фінансування економіки.
31. Пріоритетні сфери державного фінансування інвестицій в сучасних умовах.
32. Планування та фінансування видатків на окремі галузі економіки (промисловість, агропромисловий комплекс, будівництво, машинобудування, вугільна промисловість).
33. Необхідність планування та фінансування видатків на державне управління.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 1 (теми 1-4)

1. Становлення та розвиток бюджетних відносин в Україні, їх періодизація.
2. Економічна суть бюджету, його особливості як ланки фінансової системи.
3. Функції та роль бюджету у реалізації програм соціального та економічного розвитку.
4. Економічне, політичне та правове значення бюджету.
5. Поняття, економічна суть та структура бюджетного механізму.
6. Бюджетна політика в Україні – основні завдання та методи реалізації.
7. Бюджетна система України, її структура та принципи побудови.
8. Бюджетний устрій країни та його засади.
9. Завдання та принципи управління бюджетними ресурсами.
10. Органи стратегічного управління бюджетними процесами, їх основні функції.
11. Органи оперативного управління бюджетними процесами, їх основні функції (3 органи за вибором).
12. Поняття та етапи бюджетного процесу, їх загальна характеристика.
13. Основні учасники бюджетного процесу, їх повноваження.
14. Поняття та класифікація бюджетних повноважень.
15. Розробка проекту Державного бюджету України – кроки, учасники, терміни.
16. Розгляд та прийняття проекту Державного бюджету України – кроки, учасники, терміни.
17. Діючий порядок виконання Державного бюджету України за доходами та видатками.
18. Звітність про виконання Державного бюджету України – кроки, учасники, терміни.

19. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні, їх основні повноваження.
20. Діючий порядок розробки проектів місцевих бюджетів.
21. Розгляд та прийняття рішень про місцеві бюджети.
22. Економічна суть міжбюджетних відносини.
23. Методи регулювання міжбюджетних відносин.
24. Інструменти міжбюджетних відносин.
25. Діюча система розмежування доходів між ланками бюджетної системи.
26. Діючий порядок розмежування видатків між ланками бюджетної системи.
27. Горизонтальні та вертикальні фіскальні дисбаланси, природа виникнення та методи вирівнювання.
28. Економічна суть та класифікація міжбюджетних трансфертів.
29. Порядок розрахунку окремих видів міжбюджетних трансфертів.
30. Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності місцевих бюджетів, чинники впливу.

Модуль 2 (теми 5 – 8)

1. Економічна суть та методи формування доходів бюджету.
2. Види та класифікація джерел формування доходів бюджетів.
3. Бюджетна класифікація доходів бюджету.
4. Склад та структура доходів Державного бюджету України.
5. Закріплені та власні доходи, їх склад та роль у формуванні місцевих бюджетів.
6. Завдання та функції Державного Казначейства в процесі виконання бюджетів за доходами.
7. Касове виконання Державного бюджету за доходами.
8. Розпорядники бюджетних коштів, їх види та основні повноваження.
9. Бюджетні запити, їх структура та порядок складання.
10. Кошторис доходів та видатків бюджетної установи – види та структура.
11. Економічна суть та класифікації видатків бюджету.
12. Бюджетна класифікація видатків – загальна характеристика, види.
13. Функціональна класифікація видатків бюджету – суть та групи видатків.
14. Відомча класифікація видатків бюджету.
15. Склад та структура видатків Державного бюджету.
16. Склад та структура видатків місцевих бюджетів.
17. Економічна суть, склад та особливості фінансування недеlegationаних державних видатків.
18. Економічна суть, склад та особливості фінансування делегованих державних видатків.
19. Економічна суть та склад власних видатків місцевих бюджетів.

20. Форми фінансування видатків бюджету.
21. Кошторисно-бюджетне фінансування видатків бюджету, особливості його застосування.
22. Склад видатків бюджету на соціальні та суспільні послуги, особливості їх планування.
23. Чинний порядок планування видатків бюджету на соціальні та суспільні послуги.
24. Склад видатків бюджету на освіту, порядок їх планування.
25. Реформування порядку фінансування видатків бюджетів на охорону здоров'я.
26. Економічне значення та склад видатків бюджету на економічну діяльність.
27. Форми фінансування видатків бюджету на економічну діяльність, їх характеристика.
28. Форми державної фінансової підтримки галузей економіки, їх характеристика.
29. Значення видатків бюджету на фінансування державного управління, їх склад та особливості планування.
30. Порядок планування видатків на оборону.

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Модуль 1 (теми 1-4)

Бюджет держави є складовою ланкою:

- а) державних фінансів;
- б) місцевих фінансів;
- в) міжнародних фінансів;
- г) державного кредиту;

Згідно з Бюджетним кодексом бюджет – це:

- а) Централізований фонд грошових коштів держави, які перебувають у постійному русі з приводу формування доходів та фінансування видатків;
- б) Обов'язковий документ у вигляді закону, який юридично забезпечує організацію бюджетного процесу і функціонування бюджетної системи;
- в) План формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань та функцій, які здійснюються органами державної влади, органами влади АРК та місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду;
- г) Бюджетні установи в особі їх керівників, які отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень;

Бюджет за економічним змістом — це:

- а) план утворення і використання фінансових ресурсів для забезпечення функцій, які здійснюються органами державної влади України, органами влади Автономної Республіки Крим та місцевими органами самоврядування;
- б) загальнодержавний фонд коштів, з якого органи державної влади отримують кошти для матеріального опосередкування свого функціонування;
- в) відносини щодо формування на загальнодержавному і регіональному рівнях централізованих фондів, призначених для реалізації функцій держави;
- г) загальне можливе обчислення майбутніх видатків та очікуваних для покриття їх доходів держави з підведеним балансом для певного майбутнього періоду часу.

Як правова категорія бюджет являє собою:

- а) Закон України;
- б) основний фінансовий план держави;
- в) розпис доходів і видатків.

За організаційною структурою бюджет – це:

- а) План формування і використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань та функцій, які здійснюються органами державної влади;
- б) Основний фінансовий план держави, що дає змогу організувати різнорівневі фінансові підсистеми, забезпечуючи виконання бюджетного процесу;
- в) Обов'язковий документ у вигляді закону;
- г) Центральна ланка фінансової системи, яка зумовлює розподіл і перерозподіл ВВП між сферами, напрямками, структурами процесу виробництва і обігу;

Самостійність бюджетів забезпечується:

- а) наявністю власних доходних джерел і правом визначення напрямків їх використання;
- б) ефективністю використання бюджетних коштів;
- в) своєчасністю та повним зарахуванням податкових надходжень до бюджету;
- г) можливістю отримання бюджетної допомоги;

Бюджет як фінансовий план – це:

- а) встановлений нормами закону, прийнятого Верховною Радою або рішеннями місцевих рад, план формування та використання децентралізованого фонду коштів, необхідного для здійснення їх завдань та функцій держави в цілому та органів місцевого самоврядування;
- б) розпис доходів та видатків держави, який затверджується органами законодавчої та представницької влади у вигляді закону;
- в) план формування централізованого фонду коштів та його використання, що відображає економічну, соціальну, оборонну та міжнародну політику держави;

- г) плановий документ, у якому встановлено обсяг бюджетних асигнувань, їх постатейний та поквартальний розподіли;
- д) план формування централізованих та децентралізованих фондів коштів та їх використання.

Визначте функції бюджету:

- а) госпрозрахункова;
- б) розподільча;
- в) стимулююча;
- г) контрольна;
- д) регулювання витрат виробництва;
- е) ціноутворююча;
- ж) реформування галузей економіки;
- з) статистична;
- и) формування ринкової інфраструктури.

Бюджетна система України – це:

- а) сукупність заходів держави щодо організації та використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного і соціального розвитку;
- б) сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права;
- в) сукупність державного бюджету та бюджету Автономної Республіки Крим, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права;
- г) сукупність державного бюджету та бюджетів місцевого самоврядування, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Економічною основою функціонування бюджетної системи є:

- а) рівень розвитку реального сектору економіки та сфери послуг;
- б) бюджетний кодекс України;
- в) державний бюджет України;
- г) закон України «Про місцеве самоврядування»;

Організація та принципи побудови, функціонування бюджетної системи, взаємозв'язок між окремими ланками – це:

1. бюджетний устрій;
2. бюджетна система України;
3. бюджетна політика;
4. бюджетне регулювання;

Принципи побудови бюджетної системи регулюються:

- а) Бюджетним кодексом України;
- б) Податковим кодексом України;
- в) Указами Президента України;
- г) Постановами КМУ;

Назвіть принципи побудови бюджетної системи України:

- а) достовірності;
- б) контролю;
- в) єдності;

- г) повноти;
- д) ефективності;
- е) гласності;
- ж) незалежності;
- з) самостійності;
- и) цільового використання коштів;
- к) субсидіарності;

Принцип повноти бюджету полягає у

- а) формуванні на реалістичних макропоказниках економічного й соціального розвитку держави та розрахунках надходжень до бюджету та витрат бюджету;
- б) включенні до складу бюджетів усіх надходження та витрати, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів органів державної влади, органів влади АРК, органів державного самоврядування;
- в) відповідності повноважень на здійснення витрат обсягу надходжень до бюджету на відповідний бюджетний період;

Який принцип бюджетної системи України передбачає, що повноваження на здійснення витрат бюджету повинні відповідати обсягу надходжень у бюджет на відповідний бюджетний період:

- а) принцип єдності бюджетної системи України;
- б) принцип повноти;
- в) принцип збалансованості.

Визначте ланки бюджетної системи України:

- а) Державний бюджет України;
- б) Республіканський бюджет АР Крим;
- в) бюджети установ;
- г) бюджети областей;
- д) міські бюджети;
- е) бюджет Донбасу;
- ж) бюджети населення;
- з) бюджети об'єднаних територіальних громад;
- и) бюджет Галичини;
- к) зведені бюджети земель;

Бюджетні відносини в Україні регулюються:

- а) Бюджетним кодексом України;
- б) Конституцією України;
- в) Законом про Державний бюджет на поточний рік;
- г) Законом «Про бюджетну систему України».

Зведений бюджет України включає:

- а) Показники державного бюджету та усіх місцевих бюджетів України;
- б) Показники бюджету АР Крим, обласних бюджетів, міст Києва та Севастополя.
- в) Показники зведених бюджетів областей, зведених бюджетів районів і бюджетів міст обласного значення.

- г) Показники обласних та районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Зведений бюджет області включає:

- а) Показники бюджету АР Крим, зведений бюджет району, зведений бюджет міст Києва та Севастополя.
- б) Показники обласного бюджету, зведених бюджетів районів і бюджетів об'єднаних територіальних громад цієї області.
- в) Зведений бюджет України, місцеві бюджети, показники міського бюджету.
- г) Показники районних бюджетів, бюджетів об'єднаних територіальних громад цього району.

Знайдіть найбільш повну відповідь. Місцевими бюджетами є:

- а) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети, бюджети районів у містах та бюджети місцевого самоврядування.
- б) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні та бюджети місцевого самоврядування.
- в) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування;
- г) бюджет Автономної Республіки Крим, обласні та районні бюджети.

Знайдіть найбільш повну відповідь. Бюджетами місцевого самоврядування є:

- а) обласні, районні бюджети та бюджети районів у містах;
- б) бюджети об'єднаних територіальних громад сіл, селищ та міст;
- в) районні бюджети та бюджети районів у містах.

Визначте ланки бюджетної системи США:

- а) Державний бюджет;
- б) Федеральний бюджет;
- в) Національний бюджет;
- г) Бюджети земель;
- д) Бюджети штатів;
- е) Бюджети провінцій;
- ж) Бюджети округів;
- з) Бюджети республік;
- и) Бюджети міст

Цілеспрямована діяльність держави щодо використання бюджетної системи для реалізації завдань економічної політики в країні:

- а) Бюджетний механізм;
- б) Бюджетне планування;
- в) Бюджетна політика;
- г) Бюджетне регулювання;

Інструментом бюджетної політики є:

- а) Підтримка різних верств населення;
- б) Збільшення дохідної частини Державного бюджету України;
- в) Зменшення видаткової частини бюджету;
- г) Регулювання економіки для підтримки певного рівня ВВП, зайнятості населення та соціального забезпечення;

Комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених у державі форм і методів створення й використання фінансових ресурсів для регулювання економічних і соціальних процесів – це:

- а) Бюджетний механізм;
- б) Бюджетна система;
- в) Бюджетна політика;
- г) Бюджетний устрій;

Регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання, звітування про виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства – це:

- а) Бюджетна система;
- б) Бюджетний устрій;
- в) Бюджетний процес;
- г) Міжбюджетні відносини;

Початок бюджетного періоду:

- а) 1 квітня;
- б) 1 вересня;
- в) 1 січня;
- г) 15 вересня;

Тривалість бюджетного періоду:

- 1. один рік;
- 2. два роки;
- 3. 1,5 роки;
- 4. понад два роки;

Тривалість бюджетного процесу:

- а) один рік;
- б) два роки;
- в) 1,5 роки;
- г) три роки;

Бюджетний період – це:

- а) Термін, протягом якого діє складений і затверджений бюджет;
- б) Термін, протягом якого складається, затверджується і виконується бюджет;
- в) Термін, протягом якого складається бюджет;
- г) Термін, протягом якого складається і затверджується бюджет;

Бюджетний процес охоплює стадії:

- а) Складання проекту бюджету, розгляд і затвердження бюджету, виконання бюджету, складання звіту про виконання бюджету і його затвердження.
- б) Складання проекту бюджету, розгляд бюджету, затвердження бюджету, виконання бюджету.
- в) Складання проекту бюджету, розгляд проекту бюджету, затвердження бюджету, складання і затвердження звіту про виконання бюджету.
- г) Складання проекту бюджету, розгляд і затвердження бюджету, складання бюджетного розпису, виконання бюджету.

Період дії бюджету (бюджетний період) в Україні встановлено на період:

- а) з 1 квітня по 31 березня;
- б) з 1 січня по 31 грудня;
- в) з 1 липня по 30 червня;
- г) з 1 вересня по 31 серпня.

Визначте виконавчі органи влади, які мають бюджетні повноваження:

- а) Кабінет міністрів України, державна казначейська служба, Президент України, міністерство фінансів;
- б) Верховна Рада України, Кабінет міністрів України, Державна казначейська служба, Президент України;
- в) обласні ради; районні ради; сільські ради, державна податкова служба;
- г) Національний банк України; державна податкова служба, міністерство фінансів;

Який державний орган затверджує обсяги міжбюджетних трансфертів з державного бюджету у бюджеті нижчого рівня:

- а) Верховна Рада України;
- б) Президент;
- в) Прем'єр-міністр;
- г) Кабінет міністрів;
- д) Голова Верховної Ради України;
- е) Голова Державної Казначейської служби України;
- ж) Міністр фінансів.

Визначте виконавчі органи влади, які мають бюджетні повноваження:

- а) ВРУ;
- б) КМУ;
- в) обласні ради;
- г) Державна Казначейська служба України;
- д) Районні ради;
- е) Президент України;
- ж) НБУ;
- з) Державна податкова служба

Визначте законодавчі /представницькі органи влади та місцевого самоврядування, які мають бюджетні повноваження:

- а) Кабінет Міністрів України;
- б) Верховна Рада України;
- в) обласні фінансові органи;
- г) обласні державні адміністрації;
- д) обласні ради;
- е) Державна Казначейська служба;
- ж) Президент України;
- з) Національний Банк України;
- и) Державна податкова служба;

Визначте бюджетні повноваження місцевих органів виконавчої влади:

- а) розгляд та затвердження відповідних місцевих бюджетів;
- б) складання проектів місцевих бюджетів;
- в) вносення проекту бюджету з необхідними матеріалами на затвердження відповідної ради;

- г) розгляд та затвердження звітів про виконання відповідних бюджетів;
- д) внесення змін до проекту місцевого бюджету;
- е) контроль за обґрунтованістю формування та виконання бюджету;

Визначте бюджетні повноваження представницьких органів влади:

- а) розгляд проектів відповідних бюджетів;
- б) складання проектів місцевих бюджетів;
- в) розгляд звітів про виконання відповідних місцевих бюджетів;
- г) контроль за обґрунтованістю формування та виконання бюджету;

Який документ регулює бюджетний процес в Україні відповідно до Конституції України:

- а) Бюджетний кодекс України;
- б) Закон України "Про бюджетну систему України";
- в) Указ Президента України "Про Державне казначейство України";

Кабінет Міністрів України не пізніше 1 квітня року, що передує плановому:

- а) розглядає прогностичні монетарні показники на наступний рік;
- б) схвалює проект кошторису доходів та витрат Національного банку України;
- в) розглядає та схвалює проект Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період / Бюджетної декларації;
- г) складає проект закону про Державний бюджет України;

Визначте документи, які додаються до проекту Закону про Державний бюджет України, що подається МФУ на розгляд ВРУ:

- а) основні макроекономічні показники економічно-соціального розвитку;
- б) основні напрямки кредитної політики;
- в) оцінка надходжень доходів та інших коштів (позик)
- г) пояснення ГРБК щодо проекту Державного бюджету;
- д) перелік пільг по податках та зборах із обсягом втрат доходів бюджету від їх надання;
- е) перелік діючих платежів із їх ставками;
- ж) обґрунтування особливостей міжбюджетних відносин;

Хто складає прогноз Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди:

- а) Кабінет міністрів України;
- б) Міністерство фінансів України;
- в) Міністерство економіки України;
- г) Національний банк України;
- д) головні розпорядники коштів державного бюджету;

Що є підґрунтям складання прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди:

- а) програма діяльності Кабінету Міністрів України;
- б) прогностичні документи економічного та соціального розвитку;
- в) програмні документи економічного та соціального розвитку;
- г) державні цільові програми;
- д) висновки Рахункової палати про виконання Державного бюджету за попередній рік;
- е) вірні відповіді 1, 2, 3, 4, 5;

- ж) вірні відповіді 1, 2, 3, 4;

Визначте терміни подання прогнозу Державного бюджету України на наступні за плановим два бюджетні періоди:

- а) після закінчення поточного бюджетного року;
- б) після затвердження закону про Державний бюджет на наступний бюджетний період;
- в) разом з проектом закону про Державний бюджет України;
- г) разом з Бюджетною декларацією;
- д) разом з проектом зведеного бюджету України;

Пояснювальна записка до проекту закону про Державний бюджет України повинна містити:

- а) інформацію про економічне становище держави та основні прогнозні макропоказники економічного і соціального розвитку України на наступний бюджетний період, покладені в основу проекту Державного бюджету України;
- б) інформацію щодо врахування основних напрямків бюджетної політики на наступний бюджетний період;
- в) інформацію щодо обсягів державного боргу, в тому числі за типом боргового зобов'язання, графіка його погашення, обсягів та умов державних запозичень;
- г) всі відповіді правильні;

Для підготовки проекту Державного бюджету України Міністерство фінансів України розробляє і доводить до головних розпорядників бюджетних коштів:

- а) інструкції з підготовки бюджетних запитів;
- б) показники взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами;
- в) обсяги міжбюджетних трансфертів;
- г) всі відповіді правильні;

Визначте показники Державного бюджету України (ДБУ), які обов'язково приймаються другому читанні:

- а) загальний обсяг дефіциту (профіциту) ДБУ,
- б) граничний обсяг державного боргу;
- в) перелік захищених статей бюджету;
- г) загальний обсяг доходів ДБУ,
- д) доходи бюджетів за бюджетною класифікацією,
- е) видатки бюджетів за відомчою класифікацією;
- ж) видатки бюджетів за економічною класифікацією;
- з) розмір мінімальної заробітної плати;

Визначте показники, які визначаються Законом України "Про Державний бюджет України"

- а) загальна сума доходів Державного бюджету (з розподілом на загальний та спеціальний фонд);
- б) граничний обсяг дефіциту/профіциту ДБУ;
- в) загальна сума доходів зведеного бюджету (у розрізі Державного та місцевих бюджетів);
- г) доходи Державного бюджету за бюджетною класифікацією;

- д) загальна сума видатків зведеного бюджету (у розрізі Державного та місцевих бюджетів);

Касове виконання бюджету здійснює:

- а) Міністерство Фінансів України на підставі квартального розпису доходів і видатків;
- б) Державне Казначейство України на підставі помісячного розпису доходів і видатків;
- в) Рахункова Палата ВРУ на підставі квартального розпису доходів і видатків;

На яких стадіях бюджетного процесу здійснюються контроль за дотриманням бюджетного законодавства, аудит та оцінка ефективності управління бюджетними коштами:

- а) при складанні проектів бюджетів та прийнятті закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);
- б) при складанні проектів бюджетів, їх розгляді та прийнятті закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);
- в) при складанні проектів бюджетів, при їх розгляді та прийнятті, а також при виконанні бюджету;
- г) на всіх стадіях бюджетного процесу;
- д) при складанні проектів бюджетів, прийнятті закону про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет), виконанні бюджету, підготовці та розгляді звіту про виконання бюджету;

Визначте, які показники затверджуються Законом України про Державний бюджет (ДБ):

- а) загальний обсяг дефіциту (профіциту) ДБ;
- б) граничний обсяг державного боргу;
- в) перелік захищених статей бюджету;
- г) обмінний курс гривні до долара США;
- д) доходи бюджетів за бюдж. класифікацією;
- е) загальний обсяг видатків ДБ;
- ж) видатки бюджетів за відомчою класифікацією;
- з) обсяги міжбюджетних трансфертів;

Визначте показники, які включаються до зведеного звіту про виконання Державного бюджету (ДБУ):

- а) звіт про фінансовий стан (баланс) ДБУ;
- б) інформацію про виконання місцевих бюджетів у розрізі областей та АР Крим;
- в) звіт про рух грошових коштів ДБУ;
- г) звіт про бюджетну заборгованість;
- д) інформацію про виконання місцевих бюджетів у розрізі районів та міст обласного значення;
- е) інформація про виконання захищених статей ДБУ;

Визначте показники, які включаються до річного звіту про виконання Державного бюджету:

- а) звіт про фінансовий стан (баланс) ДБ, звіт про рух грошових коштів ДБ, інформація про виконання захищених статей ДБУ, звіт про стан державного боргу; інформацію про виконання місцевих бюджетів;
- б) звіт про фінансовий стан (баланс) ДБ, звіт про рух грошових коштів ДБ, інформація про виконання захищених статей ДБУ, звіт про стан державного боргу;
- в) звіт про фінансовий стан (баланс) ДБ, інформацію про виконання місцевих бюджетів у розрізі районів та міст обласного значення; інформацію про виконання місцевих бюджетів у розрізі областей та АР Крим, інформація про виконання захищених статей ДБУ;

Визначте види звітності про виконання Державного бюджету України:

- а) оперативна, місячна, квартальна та річна;
- б) місячна, квартальна та річна;
- в) щоденна, щотижнева, місячна, квартальна та річна;
- г) оперативна, квартальна та річна

Річний звіт про виконання закону про Державний бюджет подає:

- а) Рахункова палата України;
- б) Кабінет Міністрів України;
- в) Верховна Рада України;
- г) Державне казначейство;

Що входить до Річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України?

- а) звіт про бюджетну заборгованість;
- б) інформацію про надані державні гарантії;
- в) інформацію про обсяг інвестованих коштів;
- г) вірні відповіді 1, 2;
- д) вірні відповіді 1, 2, 3;
- е) правильна відповідь відсутня;

Коли подається КМУ річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України:

- а) до 1 березня року, наступного за звітним;
- б) до 1 червня року, наступного за звітним;
- в) до 1 лютого року, наступного за звітним;
- г) до 1 травня року, наступного за звітним;

Який вид звіту подається Кабінетом Міністрів України Верховній Раді України, Президенту України та Рахунковій палаті не пізніше 1 травня року, наступного за звітним?

- а) річний;
- б) квартальний;
- в) місячний;

Яким органом державної влади здійснюється розгляд річного звіту про виконання закону про Державний бюджет України?

- а) Рахунковою палатою;
- б) Конституційним судом;
- в) Верховною Радою України;

Яким органом подається річний звіт про виконання закону про Державний бюджет України до Верховної ради України?

- а) Кабінетом міністрів України;
- б) Міністерством фінансів України;
- в) Міністерством економіки України;
- г) Державним комітетом статистики України;

Який орган готує та подає до Верховної Ради України висновки про виконання закону про Державний бюджет України з оцінкою ефективності управління коштами державного бюджету, а також пропозиції щодо усунення порушень?

- а) Кабінет Міністрів;
- б) Державне казначейство;
- в) Рахункова палата;
- г) Міністерство фінансів України;

Розподіл Державного бюджету на спеціальний і загальний фонди, їх складові частини визначаються:

- а) Конституцією України;
- б) Бюджетним кодексом України та законом про Державний бюджет України;
- в) Міністерством фінансів України;

Міжбюджетні відносини – це:

а) відносини між Автономною Республікою Крим і територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією та законами України;

б) відносини між державою, Автономною Республікою Крим і територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених Конституцією та законами України;

в) відносини між державою та територіальними громадами щодо забезпечення відповідних бюджетів доходами;

г) відносини між державами щодо забезпечення відповідних бюджетів фінансовими ресурсами, необхідними для виконання функцій, передбачених законодавствами цих країн;

Суб'єктами міжбюджетних відносин є:

а) органи влади, що мають повноваження щодо складання бюджетів;

б) органи влади, що мають повноваження щодо розгляду бюджетів;

в) органи влади, що мають повноваження щодо затвердження бюджетів;

г) органи влади, що мають повноваження щодо складання, розгляду, затвердження і виконання бюджетів;

Основною метою міжбюджетних відносин є:

а) розмежування доходів і видатків між рівнями бюджетної системи;

б) розмежування видатків між рівнями бюджетної системи;

в) розмежування доходів між рівнями бюджетної системи;

г) розмежування доходів між місцевими бюджетами;

Бюджетне регулювання – це:

а) забезпечення відповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчо за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які мають забезпечувати виконання цих повноважень;

б) забезпечення здійснення видатків, закріплених законодавчо за бюджетами, за рахунок бюджетних ресурсів відповідних бюджетів;

в) забезпечення прозорості між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчо за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які мають забезпечувати виконання цих повноважень;

г) забезпечення невідповідності між повноваженнями на здійснення видатків, закріплених законодавчо за бюджетами, та бюджетними ресурсами, які мають забезпечувати виконання цих повноважень;

Міжбюджетні трансферти поділяються на (за Бюджетним кодексом України):

а) дотації вирівнювання, субвенції, субсидії;

б) субвенції, субсидії, дотації (базові, реверсні);

в) дотації вирівнювання, субвенції, кошти, що передаються до державного та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів, додаткові дотації;

г) кошти, що передаються до державного та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів;

Бюджетне регулювання здійснюється за такими основними напрямками:

а) вертикальне бюджетне регулювання;

б) горизонтальне бюджетне регулювання;

в) стандартне бюджетне регулювання;

г) вертикальне і горизонтальне бюджетне регулювання.

Вертикальне бюджетне регулювання:

а) здійснюється за допомогою вирівнювання доходів і видатків однотипних видів місцевих бюджетів для ліквідації відмінностей у рівнях бюджетної забезпеченості бюджетів місцевого самоврядування (міських, ОТГ), тобто фінансове вирівнювання;

б) досягається шляхом розподілу видатків між бюджетами різних рівнів і надання їм доходів, достатніх для фінансування визначених видатків, відповідно до діючого порядку розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування;

в) досягається шляхом розподілу доходів між бюджетами різних рівнів, достатніх для фінансування визначених видатків, відповідно до діючого порядку розмежування повноважень;

г) здійснюється за допомогою вирівнювання доходів і видатків видів державного бюджету з метою ліквідації відмінностей у рівнях бюджетної забезпеченості щодо бюджетів;

Горизонтальне бюджетне регулювання:

а) досягається шляхом розподілу доходів між бюджетами різних рівнів, достатніх для фінансування визначених видатків відповідно до діючого порядку розмежування повноважень;

б) здійснюється за допомогою вирівнювання доходів і видатків видів державного бюджету з метою ліквідації відмінностей у рівнях бюджетної забезпеченості щодо бюджетів;

в) здійснюється за допомогою вирівнювання доходів і видатків однотипних видів місцевих бюджетів з метою ліквідації відмінностей у рівнях бюджетної забезпеченості щодо бюджетів місцевого самоврядування (міських, ОТГ), тобто фінансове вирівнювання;

г) досягається шляхом розподілу видатків між бюджетами різних рівнів і надання їм доходів, достатніх для фінансування визначених видатків відповідно до діючого порядку розмежування повноважень між органами державної влади та місцевого самоврядування;

Фінансове вирівнювання – це:

а) приведення у відповідність витрат бюджетів (за економічною та функціональною класифікацією) до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на душу населення, ліквідація значних диспропорцій у здійсненні видатків щодо окремих територій;

б) приведення у відповідність доходів бюджетів до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на душу населення, ліквідація значних диспропорцій в отриманні доходів щодо окремих територій;

в) приведення у відповідність витрат державного бюджету (за економічною та функціональною класифікацією) до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на душу населення, ліквідація значних диспропорцій у здійсненні видатків;

г) приведення у відповідність витрат бюджетів місцевого самоврядування (за економічною та функціональною класифікацією) до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на душу населення, ліквідація значних диспропорцій у здійсненні видатків щодо окремих територій;

Методи бюджетного регулювання:

а) надання фінансової допомоги бюджетам у визначеній сумі (бюджетні трансферти);

б) метод процентних відрахувань від загальнодержавних податків і доходів;

в) метод процентних відрахувань від загальнодержавних податків і доходів та надання фінансової допомоги бюджетам у визначеній сумі (бюджетні трансферти);

г) метод процентних відрахувань від місцевих податків і доходів, надання фінансової допомоги бюджетам у визначеній сумі (бюджетні трансферти);

Базова дотація:

а) передбачає цільове використання одержаних коштів у встановлений строк, в разі порушення умов її цільового використання у відповідний строк підлягає поверненню;

б) сума коштів, що передається з державного бюджету місцевим або з місцевих бюджетів вищого рівня нижчим за рівнем місцевим бюджетам на безплатній та безповоротній основі для збалансування доходів і видатків бюджету;

в) передача коштів до державного та місцевих бюджетів, коли прогнозні показники доходів бюджету перевищують розрахунковий обсяг видатків відповідного бюджету;

г) передбачає передавання коштів на рівні місцевих бюджетів, коли прогнозні показники доходів бюджету перевищують розрахунковий обсяг видатків відповідного бюджету

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності обласних бюджетів здійснюється з використанням параметрів:

- а) кількість населення;
- б) надходження податку на прибуток підприємств;
- в) надходження акцизного податку з вироблених в Україні товарів;
- г) надходження податку на доходи фізичних осіб;
- д) індекс податкоспроможності відповідного місцевого бюджету;
- е) надходження місцевих податків та зборів;

Горизонтальне вирівнювання податкоспроможності бюджетів ОТГ здійснюється з використанням параметрів:

- а) кількість населення;
- б) надходження податку на прибуток підприємств;
- в) надходження акцизного податку з вироблених в Україні товарів;
- г) надходження податку на доходи фізичних осіб;
- д) індекс податкоспроможності відповідного місцевого бюджету;
- е) надходження місцевих податків та зборів;

Якщо індекс податкоспроможності відповідного місцевого бюджету складає більше 1,1, то горизонтальне вирівнювання:

- а) не здійснюється;
- б) надається базова дотація відповідному місцевому бюджету у визначеному обсязі;
- в) передається реверсна дотація у визначеному обсязі;
- г) нема правильної відповіді;

Якщо індекс податкоспроможності відповідного місцевого бюджету складає менше 0,9, то горизонтальне вирівнювання:

- а) не здійснюється;
- б) надається базова дотація відповідному місцевому бюджету у визначеному обсязі;
- в) передається реверсна дотація у визначеному обсязі;
- г) нема правильної відповіді;

Якщо індекс податкоспроможності відповідного місцевого бюджету коливається в межах 0,9 – 1,1, то горизонтальне вирівнювання:

- а) не здійснюється;
- б) надається базова дотація відповідному місцевому бюджету у визначеному обсязі;
- в) передається реверсна дотація у визначеному обсязі;
- г) нема правильної відповіді;

Обсяг реверсної дотації з відповідного місцевого бюджету від суми перевищення індексу відносної податкоспроможності складає:

- а) 20%;
- б) 50%;
- в) 60%;
- г) 75%;
- д) 80%;

Обсяг базової дотації відповідного місцевого бюджету до суми необхідної для досягнення визначеного значення індексу відносної податкоспроможності складає:

- а) 20%;
- б) 50%;
- в) 60%;

- г) 75%;
- д) 80%;

Модуль 2 (теми 5 – 8)

Які є внутрішні джерела формування доходів бюджету?

- а) Міжнародний кредит, національне багатство, національний дохід;
- б) Валовий внутрішній продукт і національне багатство;
- в) Валовий національний продукт, державний кредит, емісійний дохід;
- г) Податкові та неподаткові надходження;

Якими методами можуть залучатися зовнішні джерела доходів?

- а) Аналітичний, нормативний, прямого рахунку, балансовий;
- б) Міжнародний кредит, оподаткування експортно-імпоротної діяльності, прямий перерозподіл доходів, ціновий механізм, валютне регулювання;
- в) Пряме вилучення доходів з державного сектора, податковий, позичковий, отримання доходів від державних угідь, перерозподіл доходів юридичних і фізичних осіб за допомогою податків;
- г) Створений валовий внутрішній продукт, національне багатство;

Єдине систематизоване згрупування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів – це:

1. Бюджетний устрій;
2. Бюджетна класифікація;
3. Класифікація доходів;
4. Класифікація видатків;

Визначте, що включають доходи бюджету:

- а) повернення кредитів до бюджету;
- б) податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі;
- в) кошти від приватизації державного майна
- г) плата за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ, інші безповоротні надходження;
- д) трансферти;
- е) кошти від державних (місцевих) запозичень;

Визначте, що включають надходження бюджету:

- а) доходи бюджету,
- б) кошти від гарантованих державою позик;
- в) повернення кредитів до бюджету,
- г) кошти від державних (місцевих) запозичень,
- д) кошти від приватизації державного майна,
- е) повернення бюджетних коштів з депозитів,

Які методи використовуються при формуванні доходів бюджету?

- а) вилучення доходів з державного сектору економіки; одержання доходів від державних угідь, податковий;

- б) отримання доходів від державних угод, майна і послуг; перерозподіл доходів юридичних та фізичних осіб за допомогою податків; залучення позик;
- в) отримання доходів від державної власності; фіскальний; залучення позик;
- г) пряме вилучення доходів з державного сектора; отримання доходів від державних угод, майна і послуг; перерозподіл доходів юридичних та фізичних осіб за допомогою податків; залучення позик;

Передбачені податковим законодавством України загальнодержавні та місцеві податки і збори (обов'язкові платежі) – це:

- а) Неподаткові надходження;
- б) Податкові надходження;
- в) Доходи від операцій з капіталом;
- г) Міжнародні трансферти;

Доходи від власності та підприємницької діяльності, адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності – це:

- а) Неподаткові надходження;
- б) Податкові надходження;
- в) Доходи від операцій з капіталом;
- г) Міжнародні трансферти;

Безоплатні та безповоротні платежі, отримані від інших органів державного управління, недержавних джерел або міжнародних організацій – це:

- а) Податкові надходження;
- б) Неподаткові надходження;
- в) Офіційні трансферти;
- г) Доходи від операцій з капіталом;

Доходи від реалізації основного капіталу, державних запасів, землі та нематеріальних активів – це:

- а) Офіційні трансферти;
- б) Податкові надходження;
- в) Неподаткові надходження;
- г) Доходи від операцій з капіталом;

Визначте податкові надходження бюджетів:

- а) місцеві податки та збори;
- б) адміністративні збори та платежі;
- в) податок на доходи громадян;
- г) податок на прибуток підприємств комунальної власності;
- д) надходження коштів від приватизації;
- е) ПДВ;
- ж) ввізне мито;
- з) митні збори;
- и) надходження від продажу землі;
- к) акцизний податок з ввезених в Україну товарів;
- л) надходження від грошово-речових лотерей;

Визначте неподаткові надходження бюджетів:

- а) місцеві податки та збори;
- б) адміністративні збори та платежі;
- в) податок на доходи громадян;
- г) власні надходження бюджетних установ;
- д) надходження коштів від приватизації;
- е) ПДВ;
- ж) ввізне мито;
- з) митні збори;
- и) надходження від продажу землі;
- к) акцизний податок з ввезених в Україну товарів;
- л) надходження від грошово-речових лотерей;

Визначте закріплені доходи місцевих бюджетів:

- а) ПДВ;
- б) Податок на прибуток комунальних підприємств;
- в) Акцизний податок з вироблених в Україні товарів;
- г) Податок на доходи фізичних осіб;
- д) Ввізне мито;
- е) Місцеві податки та збори;
- ж) Плата за землю;

Дайте визначення закріплених доходів місцевих бюджетів:

- а) законодавчо закріплюються за певним бюджетом і не підлягають передачі у бюджети нижчого рівня;
- б) законодавчо закріплюються за бюджетом вищого рівня і у певному обсязі підлягають передачі у бюджети нижчого рівня;
- в) бюджетні кредити;
- г) дотації;
- д) субвенції;

Визначте власні доходи місцевих бюджетів:

- а) податок на доходи фізичних осіб;
- б) плата за державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності;
- в) єдиний податок з суб'єктів малого бізнесу;
- г) податок на прибуток підприємств комунальної власності;
- д) акцизний податок з вироблених в Україні товарів;
- е) акцизний податок з ввезених в Україну товарів;
- ж) ввізне/вивізне мито;

Визначте нормативи відрахувань від податку на доходи фізичних осіб до бюджету ОТГ:

- а) 100%;
- б) 75%;
- в) 25%;
- г) 60%;
- д) Нема вірної відповіді;

Платники податків перераховують платежі до державного бюджету на доходні рахунки, відкриті в:

- а) Комерційних банках;
- б) Ощадбанку;

- в) Закордонних банках;
- г) Органах Державної казначейської служби України;

Визначте повноваження головного розпорядника бюджетних коштів:

- а) розробляє плани діяльності на плановий та наступні за плановим два бюджетні періоди, отримує бюджетні призначення шляхом їх затвердження у законі про Державний бюджет України (рішення про місцевий бюджет);
- б) затверджує кошториси розпорядників бюджетних коштів нижчого рівня (плани використання бюджетних коштів одержувачів бюджетних коштів), розробляє та затверджує паспорти бюджетних програм і складає звіти про їх виконання;
- в) забезпечує організацію та ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової і бюджетної звітності;
- г) вірні відповіді 1, 2;
- д) вірні відповіді 1, 2, 3.

Хто може бути головними розпорядниками бюджетних коштів за бюджетними призначеннями, визначеними законом про Державний бюджет України:

- а) установи, уповноважені забезпечувати діяльність Верховної Ради України, міністерства;
- б) бюджетні установи, що забезпечують діяльність Верховної Ради Автономної Республіки Крим та Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
- в) місцеві державні адміністрації;
- г) виконавчі органи та апарати місцевих рад (секретаріат Київської міської ради);

Документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди – це:

- а) Паспорт бюджетної програми;
- б) Орієнтовний кошторис;
- в) Бюджетний запит;
- г) Бюджетний розпис;

Кошторис — це:

- а) фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень;
- б) бюджетні асигнування, розподілені поквартально і постатейно;
- в) плановий документ, в якому встановлюються обсяг бюджетних асигнувань, їх постатейний і поквартальний розподіли;
- г) розпис доходів і видатків, збалансованих у часі з поквартальним розподілом;
- д) плановий документ з переліком бажаних витрат і можливих надходжень певної бюджетної установи, їх постатейний і поквартальний розподіли;

Визначте функції головних розпорядників бюджетних коштів (ГРБК)

- а) розробка проекту зведеного кошторису;
- б) визначення мінімальних розмірів заробітної плати;
- в) подання проектів зведених кошторисів та бюджетних запитів МФУ для включення видатків у бюджет;
- г) розробка кошторисів РБК нижчого рівня;

Дайте визначення кошториса доходів та видатків бюджетної установи:

- а) основний плановий документ, у якому визначено річні суми коштів, які виділяються в бюджету на фінансування установи;
- б) основний плановий документ, який підтверджує повноваження щодо отримання доходів з бюджетів та здійснення видатків, визначає обсяг та спрямування коштів для виконання нею своїх функцій, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень;
- в) основний плановий документ, який підтверджує повноваження щодо отримання доходів з бюджетів та здійснення видатків, визначає обсяг, спрямування коштів та щомісячний розподіл для виконання нею своїх функцій, визначених на рік;

Визначте видатки, які визначають індивідуальним кошторисом доходів та видатків бюджетної установи:

- а) оплата праці;
- б) організація методичних семінарів;
- в) виплата стипендій;
- г) придбання медикаментів;
- д) виплата допомоги по безробіттю;
- е) придбання основних засобів;

Відповідно до норм БКУ головними розпорядниками бюджетних коштів є:

- а) керівники центральних органів виконавчої влади;
- б) керівники відділів обласних, міських, районних державних адміністрацій;
- в) голови сільських і селищних Рад;
- г) пункти 1, 2 і 3;
- д) пункти 1 і 2;
- е) нема вірної відповіді;

Кошторис доходів та видатків бюджетної установи складається відповідно до:

- а) економічної класифікації видатків;
- б) функціональної класифікації видатків;
- в) відомчої класифікації видатків;
- г) програмної класифікації видатків;

Визначте видатки, які визначають індивідуальним кошторисом доходів та видатків бюджетної установи:

- а) оплата праці, нарахування на фонд оплати праці, виплата стипендій, придбання медикаментів, придбання продуктів харчування;
- б) оплата праці, нарахування на фонд оплати праці, організація методичних семінарів, публікація матеріалів методичних семінарів

- в) оплата праці, нарахування на фонд оплати праці, виплата допомоги по безробіттю, оплата навчання/рідвищення кваліфікації працівників, придбання основних засобів;

Які існують види кошторисів?

- а) Поточний, капітальний, зведений, загальний;
- б) На централізовані заходи, особовий, загальний, поквартальний;
- в) Індивідуальний, зведений, на централізовані заходи, загальний;
- г) Постатейний та поквартальний.

Обсяги фінансування кошторису визначаються:

- а) загальними потребами бюджетної установи та її можливими доходами;
- б) оперативного-мережевими показниками та нормативами видатків;
- в) кількістю одиниць за штатним розписом;
- г) фізіологічними потребами і статистичними спостереженнями.

Загальні кошториси складаються за:

- а) головними розпорядниками коштів;
- б) районними відділеннями державного казначейства;
- в) бюджетними організаціями;
- г) групою однотипних малих установ.

Видатки бюджету - це:

- а) кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом;
- б) кошти, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом, та кошти на погашення основної суми боргу;
- в) кошти на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

Витрати бюджету – це:

- а) Кошти, що спрямовуються на здійснення програм і заходів, передбачених відповідним бюджетом, крім коштів на погашення основної суми боргу, та повернення надміру сплачених до бюджету платежів;
- б) видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів;
- в) Кошти на погашення основної суми боргу та повернення надміру сплачених до бюджету сум.

За економічною класифікацією видатки групуються за:

- а) Ознакою головного розпорядника коштів
- б) Функціями, з виконанням яких пов'язані видатки
- в) Економічною характеристикою операцій, під час проведення яких здійснюються ці видатки
- г) Бюджетними програмами

За функціональною класифікацією видатки групуються за:

- а) Економічною характеристикою операцій, під час проведення яких здійснюються ці видатки
- б) Ознакою головного розпорядника коштів
- в) Функціями, з виконанням яких пов'язані доходи
- г) Функціями, з виконанням яких пов'язані видатки

Програмна класифікація використовується під час:

- 1. Формування бюджету за програмно-цільовим методом
- 2. Фінансування бюджетних установ
- 3. Фінансування головних розпорядників
- 4. Фінансування розпорядників коштів 2 ступеня

Бюджетна програма – це:

- а) Сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій
- б) Систематизований перелік перспективних заходів
- в) Перелік заходів із фінансування соціальної сфери
- г) Програма розвитку держави

Економічна сутність поточних видатків пов'язана з:

- а) Інвестуванням в основний капітал та приріст запасів
- б) Капіталовкладеннями за рахунок бюджету в різні галузі виробництва
- в) Забезпеченням юридичних осіб бюджетними коштами на їх утримання та фінансування поточних потреб
- г) Наданням внутрішніх кредитів

Економічна сутність капітальних видатків пов'язана з:

- а) Забезпеченням юридичних осіб бюджетними коштами на їх утримання та фінансування поточних потреб
- б) Інвестуванням в основний капітал та приріст запасів
- в) Капіталовкладеннями за рахунок бюджету в різні галузі виробництва
- г) Наданням внутрішніх кредитів

Визначте видатки бюджету за функціональним призначенням:

- а) охорона здоров'я; оборона; духовний та фізичний розвиток.
- б) економічна діяльність; оплата праці у виробничій сфері; нерозподілені видатки;
- в) капітальні видатки; виробництво продукції; реалізація продукції;

Визначте поточні видатки бюджету:

- а) заробітна плата; придбання продуктів харчування; придбання медикаментів; оплата транспортних послуг;
- б) капітальний ремонт; капітальне будівництво; оплата транспортних послуг;
- в) виплата стипендій; придбання адміністративних об'єктів; оплата електроенергії.

Що відображає відомча класифікація видатків бюджету?

- а) Фактичне використання міністерствами і відомствами бюджетних коштів.
- б) Розподіл бюджетних асигнувань між безпосередніми отримувачами коштів з бюджету.
- в) Фінансування поточного утримання міністерств і відомств.
- г) Розподіл бюджетних коштів між ланками міністерств і відомств на поточні потреби.

Що відображає економічна класифікація видатків бюджету?

- а) Поточні та капітальні видатки.
- б) Статті та підстатті видатків, елементи цільових витрат.
- в) Поточні і капітальні видатки, кредитування з вирахуванням погашення.

Визначте видатки бюджету за функціональною класифікацією

- а) економічна допомога зарубіжним країнам;
- б) оплата комунальних послуг;
- в) обслуговування боргу;
- г) виплата заробітної плати;
- д) економічна діяльність;
- е) придбання медикаментів;
- ж) фізична культура та спорт;
- з) нарахування на заробітну плату;
- и) охорона здоров'я;
- к) виплата стипендій;
- л) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- м) капітальні трансферти населенню;
- н) нерозподілені видатки;
- о) соціальний захист та забезпечення;
- п) придбання продуктів харчування;

Визначте видатки бюджету за економічною класифікацією

- а) економічна допомога зарубіжним країнам;
- б) оплата комунальних послуг;
- в) обслуговування боргу;
- г) виплата заробітної плати;
- д) економічна діяльність;
- е) придбання медикаментів;
- ж) фізична культура та спорт;
- з) нарахування на заробітну плату;
- и) охорона здоров'я;
- к) виплата стипендії;
- л) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- м) капітальні трансферти населенню;
- н) нерозподілені видатки;
- о) соціальний захист та забезпечення;

Визначте поточні видатки бюджету

- а) оплата комунальних послуг;
- б) обслуговування боргу;

- в) виплата заробітної плати;
- г) придбання медикаментів;
- д) фізична культура та спорт;
- е) нарахування на заробітну плату;
- ж) охорона здоров'я;
- з) стипендії;
- и) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- к) капітальні трансферти населенню;
- л) соціальний захист та забезпечення;

Визначте капітальні видатки бюджету:

- а) заробітна плата;
- б) придбання продуктів харчування;
- в) придбання медикаментів;
- г) оплата транспортних послуг;
- д) капітальний ремонт будівель;
- е) виплата стипендій;
- ж) оплата електроенергії;

Відповідно до форм бюджетного фінансування видатки бюджету групуються за такими ознаками:

- а) видатки державного та місцевих бюджетів;
- б) поточні та капітальні видатки;
- в) проектне фінансування, бюджетні кредити, кошторисне фінансування, бюджетні трансферти;
- г) видатки на економічну діяльність, видатки на соціальну сферу і соціальний захист, видатки на національну оборону, видатки на державне управління.

Який державний орган розробляє відомчу класифікацію видатків Державного бюджету

- а) ВРУ;
- б) КМУ;
- в) МФУ;
- г) Державне казначейство;
- д) Президент України;
- е) Рахункова палата

Який орган затверджує відомчу класифікацію видатків місцевого бюджету (для міста обласного підпорядкування):

- а) ВРУ;
- б) КМУ;
- в) МФУ;
- г) обласна рада;
- д) обласне фінансове управління;
- е) обласна державна адміністрація;
- ж) міська рада;
- з) міське фінансове управління;
- и) Державне казначейство.

Визначте неделеговані державні повноваження на фінансування видатків:

- а) Оборона;
- б) Охорона здоров'я;
- в) Фінансування судових органів;
- г) Освіта;
- д) Фізична культура та спорт;
- е) Комунальне господарство

Визначте власні видатки місцевих бюджетів:

- а) Оборона;
- б) Житлове господарство;
- в) Охорона здоров'я;
- г) Освіта;
- д) Міжнародна діяльність;
- е) Фізична культура та спорт;
- ж) Освітлення вулиць;
- з) Культура;
- и) Комунальне господарство

Визначте делеговані видатки місцевих бюджетів:

- а) Оборона;
- б) Житлове господарство;
- в) Охорона здоров'я;
- г) Фінансування судових органів;
- д) Освіта;
- е) Міжнародна діяльність;
- ж) Фізична культура та спорт;
- з) Освітлення вулиць;
- и) Культура;
- к) Комунальне господарство

До видатків бюджету не відносять:

- а) погашення боргу;
- б) надання кредитів з бюджету;
- в) розміщення бюджетних коштів на депозитах;
- г) придбання цінних паперів;
- д) усі зазначені операції
- е) нема правильної відповіді

Які показники покладено в основу складання кошторису загальноосвітньої школи?

- а) Кількість класів.
- б) Кількість класів і контингент учнів.
- в) Кількість класів, контингент учнів, число педагогічних ставок.
- г) Кількість класів, контингент учнів, число годин за навчальним планом.
- д) Контингент учнів і число педагогічних ставок.

Види додаткових оплат вчителя включають:

- а) перевірку зошитів зі спеціалізованих предметів, класне керівництво, завідування навчальним кабінетом;

- б) класне керівництво, завідування навчальними кабінетами, дослідними майстернями, завідування бібліотекою, ведення позакласної фізкультурної роботи;
- в) звання «Заслужений учитель»;
- г) кваліфікаційну категорію (вчитель, вчитель-методист);
- д) освітній рівень (вища, неповна вища, середня спеціальна освіта).

Фонд заробітної плати вчителів визначається як:

- а) добуток кількості педагогічних ставок по даній групі і середньої ставки заробітної плати;
- б) сума заробітної плати педагогічного, адміністративно-управлінського та обслуговуючого персоналу;
- в) добуток середньої ставки зарплати і кількості класів;
- г) сума оплати навчальних годин, доплат за перевірку зошитів, додаткової оплати.

Який показник характеризує забезпеченість населення стаціонарними лікувальними закладами?

- а) Число лікарень на даній території.
- б) Рівень госпіталізації населення.
- в) Число лікарів у лікарнях на 1 000 населення.
- г) Число лікарняних ліжок на 1 000 населення.

Визначте видатки бюджету за функцією охорони здоров'я

- а) оплата комунальних послуг;
- б) медична продукція та обладнання;
- в) виплата заробітної плати;
- г) економічна діяльність;
- д) поліклініки та амбулаторії;
- е) фізична культура та спорт;
- ж) нарахування на заробітну плату;
- з) швидка та невідкладна допомога;
- и) дослідження та розробки у сфері охорони здоров'я;
- к) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- л) будівництво/придбання житла;
- м) придбання продуктів харчування;

Які заклади належать до системи соціального забезпечення?

- а) Дитячі заклади-інтернати (для дітей з різними відхиленнями здоров'я), дитячі заклади-інтернати профільні (спортивні, мовні), будинки-інтернати для осіб похилого віку та інвалідів.
- б) Дитячі дошкільні заклади, притулки для неповнолітніх.
- в) Будинки-інтернати для осіб похилого віку та інвалідів, притулки для неповнолітніх, дитячі заклади-інтернати (для дітей з різними відхиленнями здоров'я).
- г) Санаторії та профілакторії.
- д) Заклади охорони здоров'я.

Визначте видатки бюджету за функцією "духовний та фізичний розвиток"

- а) оплата комунальних послуг;
- б) фізична культура;

- в) виплата заробітної плати;
- г) економічна діяльність;
- д) засоби масової інформації;
- е) культура;
- ж) нарахування на заробітну плату;
- з) стипендії;
- и) дослідження та розробки у сфері духовного та фізичного розвитку;
- к) оплата комунальних послуг та енергоносіїв;
- л) будівництво/придбання житла;
- м) придбання продуктів харчування;

Визначте видатки на галузі економіки за їх функціональною класифікацією:

- а) видатки на житлове господарство;
- б) видатки на капітальний ремонт;
- в) видатки на комунальне господарство;
- г) видатки на промисловість;
- д) видатки на енергетику;
- е) видатки на поточний ремонт;
- ж) видатки на будівництво;
- з) видатки на сільське господарство;
- и) видатки на транспорт;

Визначте форми фінансування видатків бюджету на економічну діяльність:

- а) кошторисне фінансування;
- б) фінансування капіталовкладень;
- в) бюджетні кредити;
- г) гарантія повернення коштів;
- д) бюджетні дотації;
- е) фінансування операційних витрат;
- ж) списання боргу;
- з) комерційні кредити;
- и) реструктуризація заборгованості;
- к) відстрочка повернення бюджетних кредитів;

До видатків бюджету на управління належать:

- а) державне управління, культура і мистецтво, правоохоронна діяльність і забезпечення безпеки держави;
- б) засоби масової інформації;
- в) державне управління, міжнародна діяльність, правоохоронна діяльність і забезпечення безпеки держави;
- г) поповнення державних запасів і резервів;
- д) правоохоронна діяльність і забезпечення безпеки держави, купівля озброєння та військової техніки;
- е) купівля озброєння та військової техніки.

Які групи видатків включаються до видатків бюджету на національну оборону?

- а) Утримання Збройних Сил, правоохоронна діяльність і забезпечення безпеки держави, закупівля озброєння і військової техніки.

- б) Утримання Збройних Сил, закупівля озброєння і військової техніки, капітальне будівництво, науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи.
- в) Правоохоронна діяльність і забезпечення безпеки держави.
- г) Утримання Збройних Сил, попередження та ліквідація надзвичайних ситуацій і наслідків стихійного лиха.
- д) Капітальне будівництво, науково-дослідні і дослідно-конструкторські роботи.
- е) Фундаментальні дослідження.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Економічна суть бюджету, його особливості як ланки фінансової системи.
2. Функції та роль бюджету у реалізації програм соціального та економічного розвитку.
3. Поняття, економічна суть та структура бюджетного механізму.
4. Бюджетна політика в Україні – основні завдання та методи реалізації.
5. Бюджетна система України, її структура та принципи побудови.
6. Бюджетний устрій країни та його засади.
7. Суть та функції бюджетного планування.
8. Необхідність бюджетного планування, його завдання та принципи.
9. Методи бюджетного планування доходів та видатків.
10. Поняття, етапи та основні учасники бюджетного процесу.
11. Основні учасники бюджетного процесу, їх бюджетні повноваження.
12. Розробка проекту Державного бюджету України – кроки, учасники, терміни.
13. Розгляд та прийняття проекту Державного бюджету України – кроки, учасники, терміни.
14. Діючий порядок виконання Державного бюджету України за доходами та видатками.
15. Звітність про виконання Державного бюджету України – кроки, учасники, терміни.
16. Бюджетний процес на місцевому рівні в Україні.
17. Учасники бюджетного процесу на місцевому рівні, їх повноваження.
18. Діючий порядок розробки, розгляду проектів та прийняття рішень про місцеві бюджети.
19. Порядок виконання місцевих бюджетів в Україні.
20. Бюджетні запити, їх структура та порядок складання.
21. Економічне і правове значення кошторису доходів та видатків бюджетної установи, його структура.
22. Кошторис доходів та видатків бюджетної установи – види та структура.
23. Міжбюджетні відносини та бюджетне регулювання.
24. Методи регулювання міжбюджетних відносин.
25. Класифікація фіскальних дисбалансів, методи їх подолання.
26. Економічна суть та класифікація міжбюджетних трансфертів.
27. Економічна суть та методи формування доходів бюджету.
28. Бюджетна класифікація доходів бюджету.
29. Склад та структура доходів Державного бюджету.

30. Структурна організація доходів місцевих бюджетів.
31. Діюча система розмежування доходів між ланками бюджетної системи.
32. Касове виконання Державного бюджету за доходами.
33. Касове виконання місцевих бюджетів за доходами.
34. Економічна суть та класифікації видатків бюджету.
35. Бюджетна класифікація видатків бюджету – загальна характеристика, види.
36. Структурна організація видатків Державного бюджету.
37. Структурна організація видатків місцевих бюджетів.
38. Функціональна класифікація видатків бюджету.
39. Відомча та програмна класифікація видатків бюджету.
40. Діюча система розмежування видатків між ланками бюджетної системи.
41. Форми фінансування видатків бюджету.
42. Основні завдання та функції ДержКазначейства в процесі касового виконання бюджетів за видатками.
43. Структурна організація бюджету на соціальні послуги, особливості їх планування.
44. Загальний порядок планування видатків бюджету на соціальні послуги.
45. Структурна організація бюджету на освіту, порядок їх планування.
46. Структурна організація бюджету на охорону здоров'я, порядок їх планування.
47. Структурна організація бюджету на культуру та мистецтво, особливості їх планування та фінансування.
48. Економічне значення та склад видатків бюджету на економічну діяльність.
49. Форми фінансування видатків бюджету на економічну діяльність, їх характеристика.
50. Функціональна класифікація видатків бюджету на економічну діяльність.
51. Форми державної фінансової підтримки галузей економіки, їх характеристика.
52. Особливості державної фінансової підтримки АПК.
53. Значення видатків бюджету на фінансування державного управління, їх склад та особливості планування.
54. Порядок планування видатків бюджету на утримання органів влади та правоохоронні органи.
55. Порядок планування видатків на оборону.

ЗРАЗОК БІЛЕТУ НА ІСПИТ

Державний вищий навчальний заклад
"Ужгородський національний університет"
Економічний факультет
Кафедра фінансів і банківської справи

Спеціальність Фінанси
Курс 3 (стац., 5 семестр), 4 (заочн., 7 семестр)
Навчальний предмет Бюджетна система

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № ____

1. Економічна суть бюджету, його особливості як ланки фінансової системи.
2. Касове виконання Державного бюджету за доходами.
3. Задача. Визначте суму платежів, які зараховуються у відповідний місцевий бюджет та перераховуються у Державний бюджет з території міста обласного значення, якщо суми сплачених платежів на території міста протягом року склали: ПДВ – 2400 тис. грн., акцизний податок з вироблених в Україні товарів – 200 тис. грн. (в т.ч. до місцевого бюджету – 10 тис. грн.), податок на прибуток державних підприємств – 210 тис. грн., податок на доходи фізичних осіб – 820 тис. грн., плата за паркування автотранспорту – 185 тис. грн., інші місцеві податки та збори – 120 тис. грн., інші платежі, що перераховуються у Державний бюджет – 596 тис. грн., інші платежі, що зараховуються у відповідний місцевий бюджет – 749 тис. грн.

Затверджено на засіданні кафедри *Фінансів і банківської справи*
протокол № ____ від _____ 202_ року

Зав. кафедри фінансів _____

Екзаменатор _____

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Акциз – вид непрямого податку на товари й послуги, включеного в ціну і сплачуваного за рахунок покупців. Акцизи були поширені уже в ХІХ столітті. Розвиток акцизного оподаткування привів до появи універсального акцизу у формі податку з обороту, податку з продажу (купівель), податку на додану вартість. Розрізняють індивідуальні акцизи (за окремими видами і групами товарів) і універсальні (наприклад, податок на додану вартість).

Аудиторський контроль – перевірка офіційної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації щодо фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їхньої звітності, обліку, його повноти й відповідності чинному законодавству. Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, як правило, з ініціативи суб'єктів господарювання, а також у випадках, передбачених чинним законодавством (обов'язковий аудит).

Базова дотація – трансферт, що надається з державного бюджету місцевим бюджетам для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.

Баланс – основний комплексний документ бухгалтерського обліку, що характеризує в грошовій формі склад і вартість основного й оборотного капіталу підприємства (актив) та джерело їх покриття (пасив). Баланс, як правило, розробляється у формі таблиці, ліва й права частини якої однакові за числовим значенням. Звідси й бере назву "баланс", тобто рівновага.

Безготівковий обіг – рух вартості без участі грошей готівкою. Здійснюється за допомогою перерахунків у кредитних установах або зарахуванням взаємних вимог.

Бюджет – план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджети місцевого самоврядування – бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах).

Бюджетна класифікація – єдине систематизоване згрупування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до законодавства України та міжнародних стандартів.

Бюджетна програма – сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

Бюджетна система України – сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Бюджетне асигнування – повноваження розпорядника бюджетних коштів, надане відповідно до бюджетного призначення, на взяття бюджетного зобов'язання та здійснення платежів, яке має кількісні, часові та цільові обмеження.

Бюджетне відшкодування – відшкодування від'ємного значення податку на додану вартість на підставі підтвердження правомірності сум бюджетного відшкодування податку на додану вартість за результатами перевірки платника, у тому числі автоматичне бюджетне відшкодування у порядку та за критеріями, визначеними Податковим Кодексом.

Бюджетне зобов'язання – будь-яке здійснене відповідно до бюджетного асигнування розміщення замовлення, укладення договору, придбання товару, послуги чи здійснення інших аналогічних операцій протягом бюджетного періоду, згідно з якими необхідно здійснити платежі протягом цього ж періоду або у майбутньому.

Бюджетне призначення – повноваження головного розпорядника бюджетних коштів, надане Бюджетним Кодексом, законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), яке має кількісні, часові і цільові обмеження та дозволяє надавати бюджетні асигнування.

Бюджетне фінансування — надання юридичним особам із державного бюджету фінансових ресурсів у вигляді безповоротних безоплатних коштів та інвестицій на розвиток економіки, соціально-культурні заходи, оборону та інші громадські потреби. Має чіткий цільовий характер, перебуває під фінансовим контролем держави.

Бюджетний запит – документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди.

Бюджетний процес – регламентований бюджетним законодавством процес складання, розгляду, затвердження, виконання бюджетів, звітування про їх виконання, а також контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Бюджетні кошти (кошти бюджету) – належні відповідно до законодавства надходження бюджету та витрати бюджету.

Бюджетні установи – органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими.

Венчурна фірма – комерційна науково-технічна організація (фірма), що спеціалізується на створенні та впровадженні у виробництво нових видів продукції, нової техніки і технології, використовуючи венчурний капітал.

Венчурне фінансування – забезпечення фінансовими ресурсами інноваційної діяльності, фінансування науково-технічних досліджень. Фінансування пов'язане з підвищеним ризиком, оскільки кредит надається не під проценти, а під певну частку приросту капіталу чи під частку акціонерного капіталу майбутнього підприємства.

Видатки бюджету – кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених відповідним бюджетом. До видатків бюджету не належать: погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів (обов'язкових платежів) та інших доходів бюджету, проведення їх бюджетного відшкодування.

Витрати бюджету – видатки бюджету, надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів.

Власні надходження бюджетних установ – кошти, отримані в установленому порядку бюджетними установами як плата за надання послуг, виконання робіт, гранти, дарунки та благодійні внески, а також кошти від реалізації в установленому порядку продукції чи майна та іншої діяльності.

Гарантійне зобов'язання – зобов'язання гаранта повністю або частково виконати боргові зобов'язання суб'єкта господарювання - резидента України перед кредитором у разі невиконання таким суб'єктом його зобов'язань за кредитом (позикою), залученим під державну чи місцеву гарантію;

Гарантований Автономною Республікою Крим чи територіальною громадою міста борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України щодо отриманих та непогашених на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено місцевими гарантіями.

Гарантований державою борг – загальна сума боргових зобов'язань суб'єктів господарювання – резидентів України щодо отриманих та непогашених на звітну дату кредитів (позик), виконання яких забезпечено державними гарантіями.

Головні розпорядники бюджетних коштів – бюджетні установи в особі їх керівників, які відповідно до положень Бюджетного Кодексу отримують повноваження шляхом встановлення бюджетних призначень.

Гроші – особливий товар, що стихійно виокремився з товарного світу й виконує роль загального еквівалента під час обміну товарів. Обслуговуючи всі сфери економічної діяльності, гроші виконують такі функції: міри вартості, засобу обігу, засобів нагромадження і збереження, платежу, світових грошей.

Грошова система – форма організації грошового обігу й емісії національних грошових знаків, що запроваджується державою. Держава визначає грошову одиницю, масштаб цін, види грошових знаків в обігу і порядок їхньої емісії, характер забезпечення грошей, форми безготівкового платіжного обігу, курси національної валюти щодо іноземних валют.

Грошовий обіг – рух грошей при виконанні ними своїх функцій за допомогою обігу готівки та безготівкових розрахунків.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості підприємству (організації) з боку юридичних і фізичних осіб, що виникла тимчасово внаслідок відволікання коштів з обігу підприємства у зв'язку з поставкою товарів, виконанням робіт або наданням послуг.

Девальвація – зниження офіційного курсу національної валюти щодо валют інших країн.

Депозити – кошти або цінні папери, надані для зберігання у банках за домовленістю.

Депозитний сертифікат — письмове свідоцтво кредитної установи про депонування коштів, яке підтверджує право юридичної особи на одержання після закінчення зазначеного терміну суми депозиту і процентів за ним.

Державне запозичення – операції, пов'язані з отриманням державою кредитів (позик) на умовах повернення, платності та строковості з метою фінансування державного бюджету.

Державне фінансування – метод безповоротного надання фінансових ресурсів суб'єктам господарювання за рахунок коштів бюджетних і позабюджетних фондів. За допомогою державного фінансування здійснюється цілеспрямований перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами господарювання

Державний борг – загальна сума боргових зобов'язань держави з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок державного запозичення.

Державний бюджет – основний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту і централізовано розподіляє її на розвиток економіки, для потреб соціального захисту населення, утримання органів державної влади й управління, оборони країни. Державний бюджет

на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Державний кредит – грошові відносини, що виникають між державою та юридичними й фізичними особами у зв'язку з мобілізацією тимчасово вільних коштів у розпорядження органів державної влади та їхнім використанням на фінансування державних витрат. Основними формами державного кредиту є позички і казначейські зобов'язання.

Державний сектор економіки – сукупність матеріальних, фінансових та нематеріальних ресурсів (активів), що знаходяться в розпорядженні держави і спрямовуються на виконання суспільних функцій.

Державні фінанси – сфера грошових відносин, що виникла у зв'язку з розподілом і перерозподілом вартості валового внутрішнього продукту і частини національного багатства, пов'язана з формуванням фінансових ресурсів у підпорядкування держави й підприємств і використанням державних коштів на витрати з розширення виробництва, задоволення соціально-культурних потреб населення, оборони країни й державного управління. Державні фінанси функціонують на загальнодержавному, регіональному й місцевому рівнях і включають бюджет, позабюджетні фонди, державний кредит, фінанси державних і муніципальних підприємств.

Державні цільові фонди – це фонди, які створені відповідно до законодавства України і формуються за рахунок визначених ним внесків юридичних і фізичних осіб.

Дефіцит бюджету – перевищення видатків бюджету над його доходами (з урахуванням різниці між наданням кредитів з бюджету та поверненням кредитів до бюджету).

Дефлятор ВВП – один з індексів зростання цін, який використовується як показник реального ВВП, тобто в незмінних цінах.

Диверсифікація – наявність в інвестиційному портфелі різних видів цінних паперів із різним ступенем ризику — прибутковістю й ліквідністю. Мета диверсифікації — утримати ризик портфеля інвестицій у межах інвестиційної політики, яку провадить банк.

Дивіденди – доходи, отримані суб'єктами господарювання за корпоративним правом у вигляді частки прибутку юридичної особи, включаючи доходи, нараховані у вигляді процентів на акції або на внески до статутних фондів.

Доходи бюджету – податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за адміністративні послуги, власні надходження бюджетних установ).

Економічний стимул — економічні важелі, за допомогою яких вдається впливати на матеріальні інтереси суб'єктів господарювання. Вплив на матеріальні інтереси здійснюється за допомогою форм організації фінансів.

Експорт — продаж товарів іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів, крім передачі майна суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, іноземному суб'єктові господарської діяльності за кордоном як натуральної частки участі у формуванні статутного капіталу при спільній господарській діяльності. При цьому термін "реекспорт" (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності та вивезення за межі України товарів, раніше імпортованих на територію України

Експорт капіталу — вивезення за межі України капіталу в будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) із метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності.

Єдиний казначейський рахунок - рахунок, відкритий центральному органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, у Національному банку України для обліку коштів та здійснення розрахунків у системі електронних платежів Національного банку України, на якому консолідуються кошти державного та місцевих бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування та кошти інших клієнтів, які відповідно до законодавства знаходяться на казначейському обслуговуванні;

Закон про Державний бюджет України – закон, який затверджує Державний бюджет України та містить положення щодо забезпечення його виконання протягом бюджетного періоду.

Залишок бюджетних коштів – обсяг коштів відповідного бюджету, розпорядників та одержувачів бюджетних коштів цього бюджету на кінець звітного періоду.

Імпорт — закупівля в іноземних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності товарів і ввезення їх на територію України, включаючи закупівлю товарів, призначених для власного споживання, установами та організаціями України, що перебувають за її межами.

Інвестиції — довгострокові вкладення коштів із метою утворення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння новітніх технологій і нової техніки, збільшення виробництва й одержання прибутку.

Інвестиційні фонди — фінансові інститути, учасники ринку цінних паперів, які здійснюють емісію власних акцій та інвестицій у цінні папери

інших емітентів, торгівлю цінними паперами і які володіють інвестиційними цінними паперами.

Інвестор — приватний підприємець, організація або держава, що здійснюють довготермінове вкладення капіталу в будь-яку справу чи підприємство з метою отримання прибутку.

Інвестиційна програма (проект) – комплекс заходів, визначених на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки та спрямованих на розвиток окремих галузей, секторів економіки, виробництв, регіонів, виконання яких здійснюється з використанням коштів державного та/або місцевих бюджетів чи шляхом надання державних та/або місцевих гарантій.

Індекс податкоспроможності відповідного місцевого бюджету – коефіцієнт, що визначає рівень податкоспроможності такого бюджету порівняно з аналогічним середнім показником по зведених місцевих бюджетах України відповідного рівня (обласних, районних, міст обласного значення, ОТГ) у розрахунку на одну людину.

Інновація — нововведення, комплексний процес утворення, поширення і використання новітньої техніки і технології (нового практичного середовища) для задоволення людських запитів, що змінюються під впливом розвитку суспільства.

Іноземна валюта — грошова одиниця іноземних держав (банкноти, білети державної скарбниці, монети), монетарні метали, платіжні документи та інші цінні папери, виражені в іноземній валюті або монетарних металах.

Інфляція — кризовий стан грошової системи, зумовлений диспропорційним розвитком суспільного виробництва, що призводить до невідповідності попиту і пропозиції, до зростання цін на товари й послуги, монопольного стану деяких виробників, що дає їм змогу необгрунтовано підвищувати ціни на свою продукцію. Інфляція спричиняє розлад грошової системи, створює фінансове напруження в країні, що врешті призводить до підвищення вартості життя, натуралізації процесів обміну, послаблення зацікавленості працівників у результатах своєї праці. У цей час курс національної валюти падає. Вирізняють повзучу, галопуючу та гіперінфляцію.

Інфраструктура — комплекс галузей господарства, що обслуговує промислове (або будь-яке інше) виробництво, а також населення. Включає транспорт, зв'язок, торгівлю, матеріально-технічне забезпечення, науку, освіту, охорону здоров'я.

Іпотека — застава нерухомого майна (будівель, землі) для отримання в банку чи в інших фінансових установах довготермінового кредиту під заставу.

Іпотечний кредит — фінансовий кредит (позичка коштів на визначений строк та під визначені проценти з відстроченням їх погашення), який використовується для будівництва й реконструкції житлового приміщення, що перебуває або перебуватиме у приватній власності громадян, а також для фінансування поточних потреб громадян, що займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, індивідуальною адвокатською і приватною діяльністю, із забезпеченням такого кредиту зазначеними житловими приміщеннями або іншими видами матеріальних цінностей, переданими у заставу (іпотеку) особі, що надає кредит.

Квазіфіскальні операції - операції органів державної влади і місцевого самоврядування, Національного банку України, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування, суб'єктів господарювання державного і комунального секторів економіки, що не відображаються у показниках бюджету, але можуть призвести до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету в майбутньому;

Коефіцієнт вирівнювання – показник, який використовується для розрахунку обсягу коштів, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів, з метою стимулювання нарощування доходів місцевих бюджетів у процесі бюджетного планування.

Конкурентоспроможність — здатність суб'єктів проводити свою діяльність в умовах ринкових відносин і одержувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного удосконалення виробництва, стимулювання робітників і випуску високоякісної продукції.

Конкуренція — елемент ринкового механізму, пов'язаний із формуванням господарських пропорцій на основі змагань підприємств, фірм за кращі й вигідніші умови вкладання капіталу, реалізації продукції, надання послуг.

Кошторис – основний плановий фінансовий документ бюджетної установи, яким на бюджетний період встановлюються повноваження щодо отримання надходжень і розподіл бюджетних асигнувань на взяття бюджетних зобов'язань та здійснення платежів для виконання бюджетною установою своїх функцій та досягнення результатів, визначених відповідно до бюджетних призначень.

Кредитування бюджету – операції з надання коштів з бюджету на умовах повернення, платності та строковості, внаслідок чого виникають зобов'язання перед бюджетом (надання кредитів з бюджету), та операції з повернення таких коштів до бюджету (повернення кредитів до бюджету). Для цілей Бюджетного Кодексу до кредитів з бюджету також належать бюджетні позички та фінансова допомога з бюджету на поворотній основі.

Лізинг — спосіб фінансування інвестицій, заснований на довгостроковій оренді майна при збереженні права власності за орендодавцем; середньо- і довгострокова оренда машин, устаткування і транспортних засобів.

Міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Місцеве запозичення – операції з отримання до бюджету Автономної Республіки Крим чи міського бюджету кредитів (позик) на умовах повернення, платності та строковості з метою фінансування бюджету Автономної Республіки Крим чи міського бюджету

Місцеві бюджети – бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування.

Місцевий борг – загальна сума боргових зобов'язань Автономної Республіки Крим чи територіальної громади міста з повернення отриманих та непогашених кредитів (позик) станом на звітну дату, що виникають внаслідок місцевого запозичення.

Місцевий фінансовий орган – установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції з складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету. Для цілей Бюджетного Кодексу Міністерство фінансів АР Крим віднесено до місцевих фінансових органів. Сільський голова забезпечує виконання функцій місцевого фінансового органу, якщо такий орган не створено згідно із законом.

Надходження бюджету – доходи бюджету, повернення кредитів до бюджету, кошти від державних (місцевих) запозичень, кошти від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), повернення бюджетних коштів з депозитів, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів.

Одержувач бюджетних коштів – суб'єкт господарювання, громадська чи інша організація, яка не має статусу бюджетної установи, уповноважена розпорядником бюджетних коштів на здійснення заходів, передбачених бюджетною програмою, та отримує на їх виконання кошти бюджету.

Органи, що контролюють справляння надходжень бюджету – органи державної влади, а також органи місцевого самоврядування, уповноважені здійснювати контроль за правильністю та своєчасністю справляння податків і зборів (обов'язкових платежів), інших надходжень бюджету.

Паспорт бюджетної програми – документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних

виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет).

Платіж – виконання бюджетних, боргових чи податкових зобов'язань, що виникли в поточному або попередніх бюджетних періодах.

Погашення державного (місцевого) боргу - операції з повернення позичальником кредитів (позик) відповідно до умов кредитних договорів та/або випуску боргових цінних паперів;

Податки — обов'язкові внески платників до бюджету і позабюджетних фондів, розміри і терміни сплати яких регламентуються податковим законодавством.

Податкова система — сукупність різних видів податків, у побудові й методах обчислення яких втілюються певні принципи. Складається із прямих і непрямих податків. Прямі встановлюються безпосередньо на дохід або власність платника податків; непрямі включаються у вигляді надбавки до ціни товару (тарифу на послуги) і сплачуються споживачем. У складі непрямих податків вирізняють акцизи, фіскальні монополії, митні збори.

Податковий контроль — спеціальний контроль із боку державних органів за дотриманням податкового законодавства, правильністю обчислення, повнотою і своєчасністю сплати податків та інших обов'язкових платежів юридичними і фізичними особами.

Податковий кредит — одна з податкових пільг, що полягає у відстроченні сплати податку.

Податкові канікули — певний проміжок часу, протягом якого платникові податків надається пільга у вигляді звільнення від сплати податку.

Податкові пільги — повне або часткове звільнення фізичних і юридичних осіб від сплати податків відповідно до чинного законодавства.

Прогнозування — науково обгрунтоване припущення вірогідності розвитку подій або явищ на основі статистичних, соціальних, економічних та інших досліджень.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі – метод управління бюджетними коштами для досягнення конкретних результатів за рахунок коштів бюджету із застосуванням оцінки ефективності використання бюджетних коштів на всіх стадіях бюджетного процесу.

Проект бюджету – проект плану формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, що здійснюються органами державної влади (органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування) протягом бюджетного періоду, який є невід'ємною частиною проекту закону про Державний бюджет України (проекту рішення про місцевий бюджет).

Профіцит бюджету – перевищення доходів бюджету над його видатками (з урахуванням різниці між поверненням кредитів до бюджету та наданням кредитів з бюджету).

Реверсна дотація – вид міжбюджетних трансфертів; кошти, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів для горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій.

Регулювання економіки – це цілеспрямована зміна темпів розвитку господарства й окремих його структурних підрозділів на основі перерозподілу фінансових ресурсів. Регулювання економіки здійснюється в двох формах – саморегулювання та державного регулювання. Перша характеризується такими методами формування фінансової бази в різних ланках суспільного виробництва, які виробляють і використовують самі суб'єкти господарювання. Друга форма відображає втручання держави в процес розвитку суспільного виробництва за допомогою різних економічних інструментів, у тому числі за допомогою фінансових важелів.

Рішення про місцевий бюджет – нормативно-правовий акт Верховної Ради АР Крим чи відповідної місцевої ради, виданий в установленому порядку, що затверджує місцевий бюджет та визначає повноваження відповідно Ради міністрів АР Крим, місцевої державної адміністрації або виконавчого органу місцевого самоврядування здійснювати виконання місцевого бюджету протягом бюджетного періоду.

Розпис бюджету – документ, в якому встановлюється розподіл доходів, фінансування бюджету, повернення кредитів до бюджету, бюджетних асигнувань головним розпорядникам бюджетних коштів за певними періодами року відповідно до бюджетної класифікації.

Розпорядник бюджетних коштів – бюджетна установа в особі її керівника, уповноважена на отримання бюджетних асигнувань, взяття бюджетних зобов'язань та здійснення витрат бюджету.

Соціальне страхування – система економічних відносин, за допомогою яких формуються й використовуються фонди грошових ресурсів, передбачені для матеріального забезпечення непрацездатних.

Субвенції – міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції.

Тимчасово вільні кошти єдиного казначейського рахунку та валютних рахунків бюджету – обсяг коштів, що обліковуються на рахунках у центральному органі виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів, отримані як надходження бюджетів, відволікання яких не призведе до втрати платоспроможності бюджетів (спроможність своєчасно і в повному обсязі здійснювати платежі та розраховуватися за всіма зобов'язаннями) та

виникнення заборгованості протягом періоду, на який передбачається розміщення таких коштів на депозитах або шляхом придбання державних цінних паперів і спрямування на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів та Пенсійного фонду України з подальшим їх поверненням до кінця поточного бюджетного періоду;

Транзит – проїзд пасажирів або перевезення вантажів з однієї країни в іншу через проміжну країну.

Управління бюджетними коштами – сукупність дій учасника бюджетного процесу відповідно до його повноважень, пов'язаних з формуванням та використанням бюджетних коштів, здійсненням контролю за дотриманням бюджетного законодавства, які спрямовані на досягнення цілей, завдань і конкретних результатів своєї діяльності та забезпечення ефективного, результативного і цільового використання бюджетних коштів.

Управління державним (місцевим) боргом – сукупність дій, пов'язаних із здійсненням запозичень, обслуговуванням і погашенням державного (місцевого) боргу, інших правочинів з державним (місцевим) боргом, що спрямовані на досягнення збалансованості бюджету та оптимізацію боргового навантаження;

Фінанси – сукупність форм і методів формування, розподілу й використання централізованих і децентралізованих грошових фондів із метою виконання функцій і завдань держави, підприємств і населення із забезпечення умов розширеного відтворення, задоволення соціальних та інших потреб суспільства.

Фінансова звітність – сукупність документів, що характеризує фінансовий стан підприємства.

Фінансова інформація – система фінансових показників, передбачених для прийняття рішень і розрахованих на конкретних користувачів.

Фінансова політика – діяльність держави, підприємства щодо цілеспрямованого використання фінансів. Зміст фінансової політики полягає в тому, щоб розробляти концепцію розвитку фінансів, визначати основні напрями їхнього використання й заходи, спрямовані на досягнення оптимальної моделі перерозподілу фінансових ресурсів.

Фінансова стратегія – комплекс заходів, спрямованих на досягнення перспективних фінансових завдань.

Фінансовий апарат – органи, що здійснюють управління фінансами. До них належать працівники фінансових органів, податкової служби, фінансових відділів чи управлінь підприємств (організацій та установ), міністерств і відомств, які здійснюють функції оперативного управління фінансами.

Фінансовий контроль – елемент системи управління фінансами, особлива сфера вартісного контролю за фінансовою діяльністю всіх економічних суб'єктів (держави, регіонів, підприємств та організацій), дотримання фінансово-господарського законодавства, доцільності витрат, економічної ефективності фінансово-господарських операцій.

Фінансовий механізм – сукупність форм і методів формування й використання фінансових ресурсів, що застосовується з метою створення сприятливих умов для економічного і соціального розвитку суспільства. Згідно зі структурою фінансової системи фінансовий механізм поділяється на такі складові: фінансовий механізм підприємств, організацій, установ; страховий механізм; бюджетний механізм тощо. В кожному з них за функціональним призначенням можна виокремити такі ланки: фінансове планування; фінансові норми; фінансові санкції; стимули; ліміти тощо.

Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості – гарантований державою в межах наявних бюджетних коштів рівень фінансового забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно Радою міністрів АР Крим, місцевими державними адміністраціями, виконавчими органами місцевого самоврядування, що використовується для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів. Фінансовий норматив бюджетної забезпеченості використовується для визначення розподілу міжбюджетних трансфертів; він визначається шляхом ділення загального обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на реалізацію бюджетних програм, на кількість населення чи споживачів гарантованих послуг тощо. Загальний обсяг фінансових ресурсів за кожним видом міжбюджетних трансфертів, визначених Бюджетним Кодексом, розраховується на підставі державних соціальних стандартів і нормативів, які встановлюються нормативно-правовими актами.

Фінансові результати – процес одержання фінансових ресурсів, пов'язаний із виробництвом і реалізацією товарів, операціями на ринку капіталів.

Фінансові ресурси – фонди коштів, що формуються суб'єктами господарювання, державою та населенням і використовуються для розширеного виробництва, матеріального стимулювання працівників, задоволення соціальних потреб, як витрати на оборону й державне управління тощо.

Фінансові фонди – грошові фонди, що формуються за рахунок фінансових ресурсів. Призначення фінансових фондів полягає у підготовці умов, які забезпечують задоволення постійно зростаючих суспільних потреб.

Фінансування бюджету – надходження та витрати бюджету, пов'язані із зміною обсягу боргу, обсягів депозитів і цінних паперів, кошти

від приватизації державного майна (щодо державного бюджету), зміна залишків бюджетних коштів, які використовуються для покриття дефіциту бюджету або визначення профіциту бюджету.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові документи

1. Бюджетний кодекс України. (№ 2456-VI від 08.07.2010, із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Податковий кодекс України. (№ 2755-VI від 02.12.2010, із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
3. Закон України «Про національну безпеку України». (№ 2469-VIII від 21.06.2018, із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
4. Закон України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення». (№ 2168-VIII від 19.10.2017, із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#n130>
5. Наказ МФУ «Про затвердження складових Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету» (№ 793 від 20.09.2017). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0793201-17#Text>
6. Наказ МФУ «Про бюджетну класифікацію» (№ 11 від 14.01.2011). URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/128643__529990
7. Наказ МФУ «Про затвердження документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету» (№ 57 від 28.01.2002). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0086-02#Text>
8. Наказ МФУ «Про затвердження Інструкції з підготовки бюджетних запитів» (№687 від 06.06.2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1057-12#n13>
9. Наказ МФУ «Про затвердження типових форм бюджетних запитів для формування місцевих бюджетів» (№ 648 від 17.07.2015). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0957-15#Text>
10. Наказ Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Методики розрахунку тарифів» (№ 2559 від 19.12.2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1270-19#Text>

Основна література

11. Бюджетна система: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко, З.М. Лободіної. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43482/1/Budzetna_systema_2020.pdf
12. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, Добровольська О.В., Л. І. Катан. Дніпро: Монолит, 2021. 332 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pravo/Kachula-S.V.-Byudzhetsna-systema.pdf

13. Миськів Г. Бюджетна система: теоретичні та практичні аспекти (у схемах і таблицях): навч. посібник. Львів: Растр-7. 2020. 272 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pраво/Myskiv_B5.pdf
14. Юшко С. В. Бюджетна система: підручник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. 383 с. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/23042/1/2018-Юшко.pdf>
15. Бюджетна система: Практикум: Навч. посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю.Кондрат, А.І.Якимів. Львів.: «Новий Світ- 2000», 2019. 400 с. URL: https://fpk.in.ua/images/biblioteka/3bac_pраво/Byudzhetna-Systema-Praktykum.pdf

Допоміжна література

16. Балацький, Є. О. Бюджет міста у системі фінансів території. [Текст]: монографія/ Є. О. Балацький. Суми: ДВНЗ “УАБС НБУ”, 2011. 302 с.
17. Бюджетна система: підруч. / за наук. ред. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбов. літератури; Тернопіль: Екон. думка, 2012. 871 с.
18. Бюджетна система: підруч. / за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 624 с.
19. Бюджетна система: Навчальний посібник / [Баранова В.Г., Дубовик О.Ю., Хомутенко В.П. та ін.] за заг. ред. В.П. Хомутенко. Одеса: Видавництво Бартенева, 2014. 392 с.
20. Бюджетна система: навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / Харків: Видавець Іванченко І. С., 2015. 284 с.
21. Бюджетна система в таблицях і схемах: навч. посібник / Ситник Е.С., Західна О.Р., Стасищин А.В., Шушкова Ю.В. Львів: Вид. «Апріорі». 2017. 180 с.
22. Бюджетна система України: проблемні питання: монографія / Л.А. Васютинська, М.О. Слатвинська, О.Ю. Дубовик та ін.; за заг. ред. В.Г.Баранової. – Одеса: ВОИ СОІУ “Атлант» 2013. – 252 с.
23. Бюджетна система. Навч. посіб. / Н.І. Климаш, К.В. Багацька, Н.І. Дем'яненко та ін. за заг. ред. Т.А. Говорушко. Львів: «Магнолія 2006», 2014. 296 с.
24. Бюджетний менеджмент: підруч. / [Федосов В., Опарін В., Сафонова Л. та ін.]; за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ. 2015. 864 с.
25. Дем'янишина В. Г. Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль: Крок, 2015. 522 с.
26. Карлін М. Бюджетна система України. К.: Кондор, 2008
27. Місцеві фінанси: навчальний посібник / О. І. Дем'янчук. Острого: видавництво Національного університету «Острозька академія». 2013. 340 с.

28. Молдован, О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ: монографія / О. О. Молдован. К.: НІСД. 2011. 380 с.
29. Пасічник Ю. Бюджетна система України та зарубіжних країн. К.: Знання – Прес, 2006
30. Сазонєць І. Л., Управління місцевими фінансами: навч. посіб. / І. Л. Сазонєць, Т. В. Гринько, Г. Ю. Придатко. К: Центр навчальної літератури, 2006
31. Сунцова О. О. Місцеві фінанси: навч. посіб. / О.О. Сунцова. К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
32. Федосов В.М. Бюджетна система: Підручник. / В.М. Федосов. К.: 2012. 872 с.
33. Фещенко Л., Проноза П., Кузьминчук Н. Бюджетна система України. К.: Кондор, 2008
34. Чала Н. Д. Бюджетна система: навч. посіб. / Н. Д. Чала, Л. В. Лазоренко. К.: Знання, 2010. 223 с.
35. Юхименко П. І. Теорія фінансів: Підручник / Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. // За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. К.: Центр учбової літератури. 2010.

Джерела інформації в мережі Інтернет

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: [http:// www.rada.gov.ua](http://www.rada.gov.ua)
2. Офіційний сайт Державного казначейства України. URL: www.treasure.gov.ua
3. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Закарпатської обласної державної адміністрації. URL: <https://carpathia.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: [http:// www.kmu.gov.ua](http://www.kmu.gov.ua)
6. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua
7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку та торгівлі. URL: <http://me.gov.ua>
8. Офіційний сайт Національного Банку України. URL: <http://bank.gov.ua>
9. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
10. Сайт видання «Дебет – Кредит». URL: <https://dtk.com.ua/>
11. Сайт видання «Капітал». URL: <https://www.capital.ua/>
12. Сайт видання «Ліга Бізнес Інфо». URL: <http://biz.liga.net/>
13. Сайт видання «РБК – Україна». URL: <https://www.rbc.ua/>
14. Сайт видання «Finance.ua». URL: <https://finance.ua/>

15. Сайт газети «Бизнес». URL: <http://www.business.ua>
16. Сайт Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень. URL: <http://www.ibser.org.ua>
17. Сайт Інтернет-проекту «Української правди» з питань бізнесу і економіки «Економічна правда». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua>
18. Сайт тижневика «Дзеркало тижня». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zn.ua>
19. Сайт тижневика «Український тиждень». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ut.net.ua>
20. Сайт тижневика «Корреспондент» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.correspondent.net>
21. Сайт тижневика «Фокус». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.focus.ua>
22. Сайт тижневика «Форбс – Україна». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://forbes.net.ua/>
23. Сайт тижневика «Експерт Україна». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.expert.ua>
24. Сайт Центру соціально-економічних досліджень (CASE) – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.case-ukraine.kiev.ua>